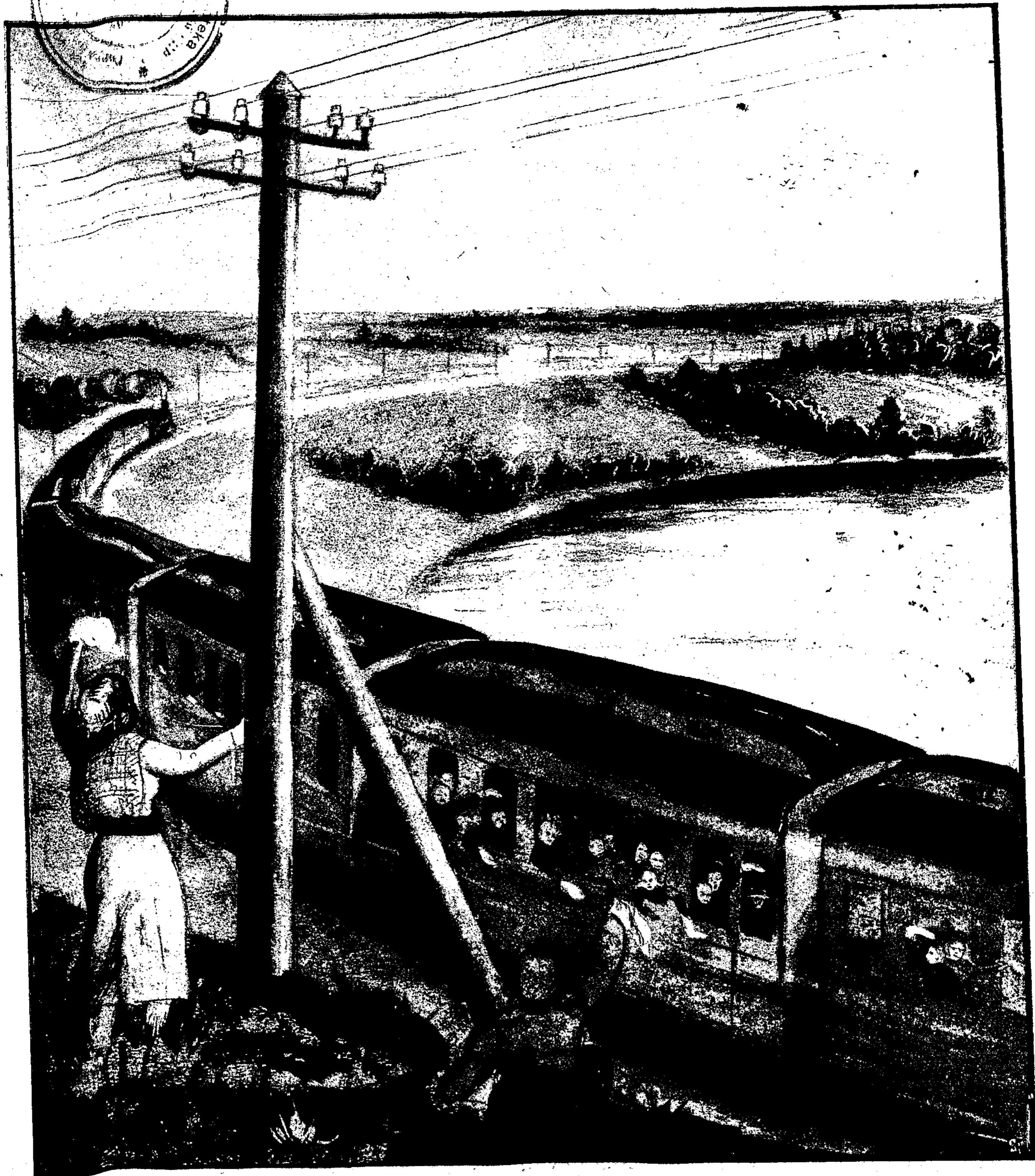

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 43

Politikos apžvalga

LOCARNO SUTARTIES LIKIMAS

Europos spauda rašo dėl Locarno sutarties likimo. Mat, šiomis dienomis sukako du metai, kai vokiečiai pranešė apie savo išstojimą iš Tautų Sąjungos. Tuo būdu pagal Tautų Sąjungos statutą tik dabar Vokietija formaliai išstojo iš sąjungos ir reikia išaiškinti, ar Locarno sutartis nenustojo savo galios. Locarno sutartimi Prancūzija ir Belgija buvo apsaugotos nuo vokiečių užpuolimo ir numatytos priemonės prieš užpuoliką. Tačiau šios priemonės turi būti vykdomos per Tautų Sąjungos organus. Dabar Europos spauda klausia, ar sutartis galioja, kai Vokietija nebe Tautų Sąjungos narys. Šis reikalas labai opus, nes nuo jo pareina Europos saugumas.

KAIP VYKDOMOS SANKCIJOS PRIEŠ ITALIJĄ

Jau pradėjo vykdyti sankcijas prieš Italiją pagal Tautų Sąjungos nutarimą. Komisija, kuri buvo skirta sankcijoms koordinuoti, pirmiausia pasiūlė neduoti italams kreditų ir paskolų. Be to, siūloma uždrausti gabenti žaliavą į Italiją. Spauda pabrėžia, kad sankcijos bus didelis smūgis italams, nes Italijoje trūksta žaliavos ir, palyginamai, maža fabrikų. Jeigu dar jiems neparduos ginklų, tai jų būseną bus labai sunki. Iš kitos pusės Anglija atšaukė draudimą gabenti ginklus į Abisiniją.

ČEKOSLOVAKIJA NELEIDŽIA KARO MEDŽIAGOS Į ITALIJĄ

Čekoslovakų vyriausybė jau nutarusi vykdyti sankcijas prieš Italiją. Uždrausta išvežti iš Čekoslovakijos į Italiją ginklus ir kitas prekes. Dėl ginklų bus kontroliuojamas ir tranzitas. Čekoslovakija nepraleis per savo žemę ginklų į Italiją. Europos spauda pasitenkindama pranešė apie Čekoslovakijos žygius šiuo reikalu.

ANGLŲ SPAUDA APIE KLAIPĖDĄ

Šiomis dienomis didžiausias ir įtakingiausias anglų laikraštis „Times“ įdėjo ilgą straipsnį savo specialaus korespondento Klaipėdoje. „Times“ rašo, kad Vokietijos nacių propaganda privedė autonomiją prie katastrofos. Toliau laikraštis rašo, kad nepaisant Lietuvos valdžios priemonių, nacių agentai platina literatūrą Klaipėdos krašte, erzina gyventojus ir t. t. Tuo būdu, rašo laikraštis, Lietuvos vyriausybės šiuo atžvilgiu būseną nepavydėtina. Pagaliau „Times“ rašo, kad, iš tikrųjų, Klaipėdos gyventojų dauguma lietuviškai vokiškai kalbą daugiausia suvokietinti lietuviai. Tai pabrėžia vietovardžiai ir net jų pačių pavardės. Šiaip ar taip, rašo „Times“, ten yra maišyto kraujo elementas, kuris neturi ir negali jausti entuziazmo rasinėms vokiečių teorijoms. Laikraštis pabrėžia, kad šių klaipėdiškių geriausia prieglauda Lietuvos valstybėje.

PRANCŪZAI REIKALAUJA GARANTUOTI LIETUVOS NELIEČIAMUMĄ

Šiomis dienomis prancūzų karo organas įdėjo straipsnį, kuriame reikalaujama kolektyviai garantuoti Lietuvos sienas. Be to, laikraštis reikalauja pradėti akciją rytų paktui įgyvendinti. Laikraštis savo reikalavimą paremia tuo, kad Klaipėdos puolimas būtų tik pirmas vokiečių etapas į rytus. Todėl visoms valstybėms turi rūpėti Lietuvos neliečiamumas.

NAUJOJI LENKIJOS VYRIAUSYBĖ NEPAKEIS LENKŲ UŽSIENIŲ POLITIKOS

Atsistatydinus plk. Slaveko vyriausybei tuoj buvo sudaryta nauja. Naują vyriausybę sudarė buvęs vidaus reikalų ministeris Koscialkovskis, irgi karininkas. Lenkų spauda rašo, kad Slaveko vyriausybė turėjo atlikti Pilsudskio uždavinį — įgyvendinti naują konstituciją. Dabartinė vyriausybė sudaryta krašto ekonominei būsenai palengvinti. Užsienių reikalų ministeriu liko tas pats plk. Beckas. Reiškia, kad lenkų užsienių politika nepasikeis.

SOVIETŲ RUSIJOS IR MANDŽIURIJOS PASIENIO NESUSIPRATIMAI

Šiomis dienomis buvo susirėmimų tarp Sovietų ir Mandžiūrijos kareivių — japonų. Ginkluotas būrys iš Mandžiūrijos mėgino įsiveržti į Sovietų Rusijos teritoriją. Sovietai pasipriešino ir susirėmimas buvo tiek smarkus, kad teko panaudoti ir kulkosvaidžius. Iš abiejų pusių buvo nemaža sužeistų ir nukautų. Sovietų Rusijos vyriausybė paliepė savo atstovui Tokioje (Japonijoje) pareikšti protestą ir pareikalauti iširti šį įvykį. Prie dabartinės įtemptos būsenos tokie susirėmimai labai pavojingi. Viena kibirkštis gali uždegti milžinišką liepsną.

GRAIKIJOJ GRAŽINAMA MONARCHIJA

Spaudos pabrėžiama, kad netrukus Graikijoje bus grąžinta monarchija. Tsaldariso vyriausybė atsistatydino ir naują vyriausybę sudarė buvęs krašto apsaugos ministeris gen. Kondylis, monarchijos šalininkas. Todėl ir aišku, kad dabar pasodins atgal į sostą Graikijos karalių Jurgį, kuris gyvena Londone. Prieš monarchijos grąžinimą atsiėmė tautos, tačiau neabejojama, kad graikai palaikys monarchiją. Daugumas balsuos už monarchiją būdami nuvarginti dėl nuolatinių partijų kovų, o kita dalis dėl dabartinės monarchistiškos vyriausybės spaudimų.

SVARBŪS AUSTRIJOS VYRIAUSYBĖS PAKĖITIMAI

Šiomis dienomis buvo Austrijos vyriausybės pakeitimai. Buvęs ministeris pirmininkas Schuschniggas ir dabar sudarė vyriausybę, kurioje taip pat yra švietimo ir krašto apsaugos ministeriu. Iš kabineto išėjo buvęs krašto apsaugos ministeris mjr. Fey, karinės organizacijos „Heimwehr“ vadas. Šis faktas pabrėžia, kad vyriausybė nebenori daugiau remtis vien šia viena organizacija. Mat, vyriausybė nutarusi suvienodinti visas karines organizacijas ir visas jaunimo sąjungas. Užsienių reikalų ministeriu liko tas pats Bergeris-Waldeneggas. Taigi užsienių politikoj pakeitimų nebus. Taip pat nebus pakeitimų santykiuose su vokiečiais, nes visi vyriausybės nariai griežčiausiai priešai susijungti su vokiečiais.

AMERIKOS SPAUDA PALAIKO LIETUVĄ

Paskiausiai Amerikos spauda labai daug rašo apie Baltijos valstybes, ypač Klaipėdos reikalais. Amerikiečių spauda stengiasi palaikyti Lietuvą Klaipėdos reikalu ir apginti Lietuvos poziciją. Amerikos spauda labai abejingai žiūri į vokišką propagandą dėl Klaipėdos. Tuojuo po Hitlerio kalbos Nuernberge Amerikos spauda paskelbė pasikalbėjimą su Lietuvos Valstybės Prezidentu. Lietuvos Prezidento mintys sumažino tos kalbos įspūdį ir parodė, kokie, iš tikrųjų, reikalai dėl Klaipėdos.

LATVIŲ SPAUDA SMERKIA VOKIEČIŲ ELGESĮ

Šiomis dienomis latvių laikraštis „Rīts“ įdėjo straipsnį apie Klaipėdą. Laikraštis rašo, kad vokiečių propaganda prieš Lietuvą nepamatuota ir tikrai įkaitusių galvų darbas. Tokia propaganda bergždžiai jaudina visą politinį pasaulį. Mat, dėl tokių vokiečių išsišokimų Europa pergyvena nuolatinį įtempimą, kurio nepageidauja nė viena tauta. „Rīts“ nurodo, kad Lietuva visą laiką laikosi teisės ir teisėtumo dėsniais Klaipėdoje.

KOKIE GINKLAI UŽDRAUSTI ĮVEŽTI Į ITALIJĄ

Užsienių spauda skelbia, kad Tautų Sąjungos sankcijų komisijos nutarimu uždrausta įvežti į Italiją šiuos ginklus: 1) šautuvus, karabinus ir jų vamzdžius, didesnius kaip 6,625 mm; 2) visų kalibrų kulkosvaidžius, automatinis šautuvus, pistoletus ir jų vamzdžius; 3) visų kalibrų patrankas, haubicas, mortyras, jų vamzdžius ir lafetus; 4) visų tų ginklų šovinius, bombas, torpedas, minas ir prietaisus joms svaidyti; 5) tankus, kitus šarvuotus kautynių vežimus ir šarvuotus traukinius; 6) visų pavidalų karo laivus, lėktuvinius ir nardomuosius laivus 7) visų pavidalų lėktuvus, jų dalis ir prietaisus, kurie naudojami oro kautynėms ar bombų mėtymui; 8) dujolaidežius ir liepsnosvaidžius; 9) paraką ir sprogstamąją medžiagą ir 10) chemines karo medžiagas.

Leidžia Kar. Štabe Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius mjr. Balčiūnas

SKELBIMŲ KAINA pagal sutarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: višems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Į atsargą važiuojant

Pusantrų metų praleidai prie ginklo ir šiandien tu, kary, grįžti vėl į namus. Laikas prabėgo greit, veik nepastebėtas. Daugeliui taip gaila skirtis su kareivinių sienomis ir šautuvu, nusiimti žalsvą kario mundurą.

Tu atlikai savo pareigą, daug išmokai, daug naujo sužinojai.

Daug girdėjai įsakymų, kurie buvo tavo gerui ir laimei. Tu turėjai juos vykdyti ir vykdei. Šiandien tu esi ramus, nes sąžiningai atlikai tai, kas tau buvo skirta.

Vieną minutę. Paskutiniai įsakymai tau, kary, į atsargą važiuojančiam. Perskaityk juos. Vykdyti turėsi juos jau ne vienodai apsirengęs kariuomenės eilėse, bet ten prie Zarasų, Giedraičių, Vievio, Alytaus, Virbalio, Tauragės. Ten savo namiškių tarpe, po gimtuoju stogu, kvėpuodamas laukų ir girių kvapu.

Grįžk kitoks negu išlydėjo tave prieš pusantrų metų. Kariuomenėj daug ko naudingo išmokai, turėsi tai dabar taikyti ir paprastame gyvenime, dalytis su artimaisiais.

Punktualumas, miklumas, darbštumas turi lydėti tave. Neminent kiek naudos tau pačiam, būsi mielas kitiems. Gyvenimas niekam nelengvas. Rūpestingu darbu, kariuomenėje įskiepyta valia turi sau ir savo artimiesiems sukurti gražią ateitį. Tinginystė ir apsnūdimas laimės nesuteiks.

Grįžęs būk atsargus kalboj. Atmink: *kariškos žinios — didelė paslaptis*. Jei smulkiai žinai savo pulko gyvenimą, apginklavimą, vidaus tvarką — palik tai patsai sau. Priešų turime net per daug. Jų šnipai apmokami gerais pinigais ir jų yra visur, ypač ten, kur jų nelauki. Smulkūs kariški pergyvenimai neįdomūs nei tavo namiškiams, nei pažįstamiems. Jie įdomūs tik svetimiesiems.

Šnipų kadras ypač dirba tarp grįžtančių iš kariuomenės. Jei tu esi tikras karys, tau turi būti brangi sava kariuomenė.

Geras elgesys ir tvarkingumas — pusė žmogaus. Būdamas atsargoj, savo elgesiu turi būti pavyzdys kitiems. Jei kariuomenėj buvai tvarkingas: drabužiai savo vietoje, batai nuvalyti, burna išplauta, panagės nukarpytos, tai toks turi būti ir dabar. Higiena ir tvarkingas laikymasis garantuos gerą sveikatą ir ilgą amžių.

Menkas būsi vyras, jei atsargoj sugriūsi, raumenis išglebs, sulinksi. Atmink — *sporte gyvenimo laimė*. Neužmiršk sporto vienos ar kitos rūšies ir įsitaisyk gimnastikos įrankius. Vasarą naudokis vandeniui. Plaukiojimas vienas geriausių sporto rūšių. Jis lavina raumenis, stiprina širdį.

Nuolatinė gimnastika išugdys tave plieniniu ir pasigėrėtinu vyru. Toks galės atlikti ir didelius ateities darbus.

Spauda turi tave lydėti visą gyvenimą. Karo technika nuolat keičiasi, todėl jei nori būti sąmoningu kareiviu, su „Kariu“ turi gult ir kelt.

Turi tuojau išsirašyti jį sau ir jauniems vyrams, dar netarnavusiems kariuomenėj, įpiršti „Kari“. Jie, skaitydami karišką laikraštį, persiims kareivio dvasia, nekvaršins tavo galvos prašymais pasakoti apie kariuomenę, ir patys į ją patekę daug greičiau supras, ko norima iš jų.

Geras laikraštis ir knyga nepamainomas mokytojas. Šalia „Kario“ tavo lentynėlėj turi stovėti ir geros, rimtos knygos. Stenkis vėliau įsigyti sau tinkamų civilinio gyvenimo laikraščių. Spaudą sekdamas gali žymiai pagerinti savo gyvenimą.

Atliekamą laiką turi sunaudoti naudingose organizacijose. Neorganizuotas pilietis valstybei nenaudingas. *Būdamas šaulys*, turėsi progos pakartoti įgytas kariuomenėje žinias, nepamirši taikliai šaudyti ir pavojaus vaalndą būsi ginkluotas ir pasirengęs.

Yra ir daugiau naudingų valstybei ir tėvynei organizacijų, kaip Vilniui Vaduoti Sąjunga ir t.t. Bet čia jau pats pasirinksi.

Daug turi jaunesnių draugų. Pažindink juos jau dabar su kariuomenės gyvenimu. Pabrėžk kokios buvo gražios dienos kareivinėse, poligone, per paradus, pratimus ir t.t. *Kelk jų meilę lietuviškam kareiviui*, savo kariuomenei. Atsimink visur ir visada, kad valstybės be kariuomenės nėra. Neturėsime kariuomenės — neturėsime Lietuvos.

Stipri ir nenugalima toji kariuomenė, kuri sudaryta iš sąmoningų karių.

Jei atliksi tai, kas aukščiau parašyta — būsi toks, kurį pavojaus valandą mielai ir drąsiai šauks tėvynė.

Būsi prisirengęs, stiprus, sąmoningas. Žygiuosime vėl visi kartu, seni ginklo draugai, petys į petį apžėlusiais vieškeliais ir keliais į Vilniaus pusę.

J. Do-

UŽ LAISVĘ

Ko verkiate, šilai, ko šlamat, gojai,
Motute, ko klūpi po kryžium?
Juk mes arai, juk mes jauni
Už jūsų laisvę mirti pasiryžę...

Kas mums lietus ir šiaurės vėjai,
Kas tamsios rudeninės naktys,
Jei mūsų laimė, laisvės dienos
Tamsia nelaime gal apakti?..

Tegelsta tie klevai prie vartų,
Ir niaukiasi šalta padangė. —
Mes vis jauni — tvirti arai
Už laisvę mirti pasirengę...

Liūdas Radušis

ČEKOSLOVAKIJA

Čekoslovakijos Nepriklausomybės šventės proga spalį 28 d.

Paėmus į rankas Čekoslovakijos žemėlapi tuoj krinta į akis jos geografinė padėtis. Čekoslovakija siaura, bet ilga juosta nuo Lenkijos — Rumunijos vingiuoja tarp Vengrijos — Austrijos iš vienos pusės, Vokietijos — iš antros.

Strategas, žvilgtelėjęs į Čekoslovakijos sienas, pasakys: nelengva valstybei tokias sienas ginti. O politikas pridurs: nelengva Čekoslovakų ir vidaus būklė. Slovakai ne visai palankiom akim žiūri į čekus. Slovakuose reiškiasi net autonominės tendencijos. Autonominės tendencijos toli gražu nereiškia separatizmo. Slovakai jokiū būdu nenori atsiskirti nuo čekų. Jie tenorėtų tik autonomijos. Ką tai reiškia? O tai reiškia, kad slovakai norėtų Slovakijoje patys valdytis: patys būti mokytojais, valdininkais, administratoriais. Jie nenori, kad juos valdo čekai valdininkai, čekai administratoriai.

Šis vidujis Čekoslovakijos politinio gyvenimo brūžinimasis nėra per daug reikšmingas. Slovakai linksmi, širdingi ir ne maištininkai. Maišto jie nekels prieš čekus. O kai bus daugiau slovakų inteligentų, čekai turės jų pamatuotus norus patenkinti.

Sunkesnė Čekoslovakams problema — mažumų problema. Čekoslovakijoje yra per tris milijonus vokiečių, kurie per paskutinius šių metų gegužės mėnesio rinkimus parodė savo nacionalsocialistinį veidą. Čekoslovakijos vokiškoji mažuma vis trauks į Vokietiją.

Yra ir lenkų mažuma. Pastaruoju metu santykiai tarp Lenkijos ir Čekoslovakijos labai įtempti. Mat, lenkai pretendavo ir tebepretenduoja į Tiesiną, kur

yra lenkų. Čekai sako, kad Tiesinė daugumas gyventojų čekai-moravai. Tiesino lenkai, be abejo, traukė ir trauks Lenkijos link.

T. MASARYKAS,
Čekoslovakijos Prezidentas

Pereitą pavasarį man teko pasikalbėti su vienu Vengrų žurnalistu. Jis man parodė ypatingą atvirutę, kurioje buvo papieštas Vengrijos žemėlapis. Paspaudi toje atvirutėje du rageliu ir tuoj iš Vengrijos atsidalina beveik du trečdaliu jos žemių. Dalis jų atsidalina ir įsiterpia į Čekoslovakiją. Ir vengrų mažuma, Čekoslovakijos sienose gyvenanti, be abejo, reikš separatistinių pretenzijų bei tendencijų. Mažumų klau-

DR. BENEŠAS,
Čekoslovakijos užsienių reikalų ministeris

simas Čekoslovakijoje yra labai painus ir valstybės visumai opus, net pavojingas. Mes esame giliai įsitikinę, kad čekoslovakams pavyks nuveikti visus sunkumus, net iš mažumų kylančius.

Kai iš Vokietijos per Podmokly važiuoji, žmogus, traukiniu į Prahą, tai dešinėje pusėje, visai netoli nuo Prahos, matai beveik pliką kalno viršūnę. Tas kalnas čekams yra atmintinas, nes ant to kalno buvo smarkūs mūšiai už čekų laisvę. Jau anais senais laikais čekai mokėjo pasiaukoti savo tautos laisvei. Už savo valstybės integralumą, už jos nepriklausomybę čekai mokės kovoti, net numirti ir dabar.

Atsiminkim, kokiom pastangom, kokiom aukom mes atgavome politinę laisvę ir nepriklausomybę. Didelėmis pastangomis, nemažesnėmis negu mes aukomis čekoslovakai yra iškovoję savo valstybės nepriklausomybę.

Minint sunkias, stačiai didvyriškas čekoslovakų kovas už nepriklausomybę, negalima nepaminėti tų kovų Moizės ir Aarono — prezidento Tomo Masaryko ir d-ro Benešo. Juodu buvo dvasiniai vadai kovų už Čekoslovakų nepriklausomybę. Bet gi juodu ir šiandien stovi Čekoslovakijos valstybės priešaky, Masarykas, kaip prezidentas, Benešas — kaip užsienių reikalų ministeris.

Masarykas yra Čekoslovakų tautinio ir valstybinio atgijimo simbolis. Jis kartu yra tautinės ir valstybinės vienybės laidas. Jam prezidentaujant, Čekoslovakų tauta gali būti rami, kad ir ji rami nėra.

Šitaip tvirtindamas noriu pasakyti, kad Čekoslovakai nėra statiški: jie yra perdėm dinamiški.

Ilgesnį laiką budami Austrovengrijos sienose, čekoslovakai išmoko atkakliai kovoti už savo švenčiausias tautines teises. Už jas kovojo ir tebekovoja, suprantama, kultūrinėm priemonėm. Dabar, atgavę, arba, tikriaus, iškovoję sau politinę nepriklausomybę, čekoslovakai narsiai atstovauja ir gina savo valstybės teises. Pridursim, kad čekoslovakai yra ir tautiškai ir valstybiškai susipratę. Jie neužkibs ant provokatoriškos meškerės vasiuko, kad ir kažin kaip gražaus slieko bebūtų viliojami.

Su tautiniu ir valstybiniu sąmoningumu kartu eina čekoslovakų darbštumas, jų rūpestingumas ir jautrumas savo tautos ir valstybės reikalams.

Reikia pasakyti, kad Čekoslovakai kur kas laimingesni už mus. Mes iš buvusios caristinės Rusijos beveik nieko nepaveldėjom. Čekoslovakai iš buvusios Austrovengrijos paveldėjo labai daug ko: jie paveldėjo tokius gražiai įrengtus pasaulinio vardo kurortus kaip Marjanskie Laznie (Marienbad), Karlowe Wary (Karlsbad), Pieščany ir kitus. Jie paveldėjo gražius Tatrų kalnus su patogiai įrengtomis poilsio vietomis. Ir vis dėlto čekoslovakai daug įdėjo trūso ir pinigų, betiesdami naujas geležinkelių šakas, betiesdami naujus, kaip stalas lygius, plentus. Materialinė kultūra arba civilizacija Čekoslovakijoje labai aukšta. Nežema ten ir dvasinė kultūra, kad ir patys čekai yra linkę į praktiškumą, net į praktiškąjį materializmą. Teatras, meno mokykla, meno galerijos, įvairiausio tipo mokyklos, literatūra, poezija — tai vis kultūros židiniai arba kultūros pasireiškimai, kurie iškalbingiausiai byloja, kad dvasinis gyvenimas Čekoslovakijoje virte verda. Materialinei ir dvasinei kultūrai vadovauja prityrę vyrai. Dar daugiau gyvenimo patyrimo turi vyrai, vadovaujant Čekoslovakų politiniam gyvenimui. Jis, kad ir daug sunkių kliūčių sutikdamas, kad ir gyvenimo ledus laužydamas, vis dėlto eina priekin. Darbštūs, energingi, tautiškai ir valstybiškai susipratę čekoslovakai mokės išsaugoti savo sunkiom aukom iškovotą politinę nepriklausomybę.

Iz. Tamošaitis

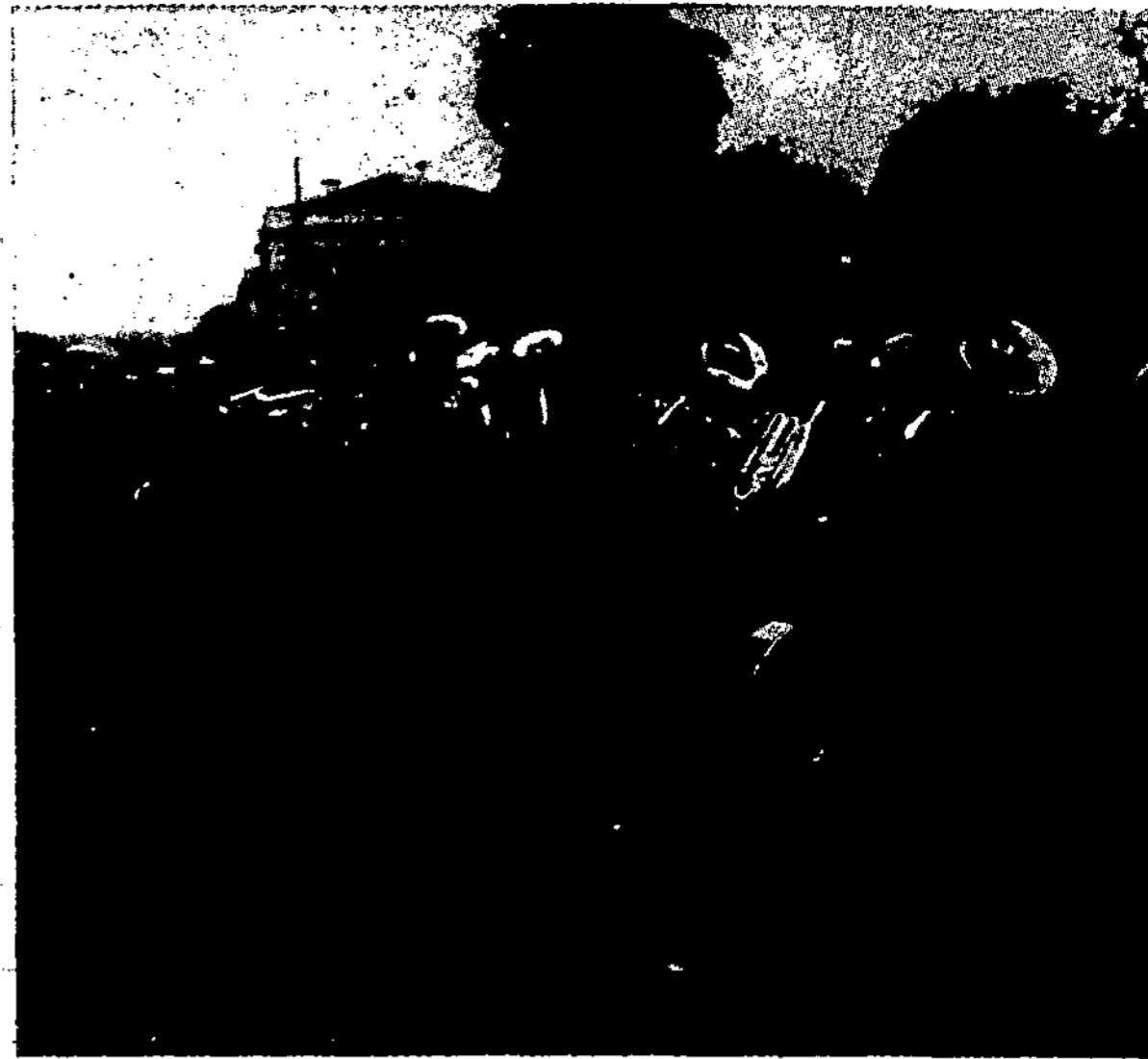
Naujas kariuomenės drausmės statutas

Veikęs ligi šiol mūsų kariuomenės drausmės statutas spalio 16 d. pakeistas. Tą dieną Valstybės Prezidentas Vyriausybės Žinių 503 numeryje paskelbė naują kariuomenės drausmės statutą. Naujasis statutas susideda iš 101 paragrafų. Jame įnešta gana daug įvairių pakeitimų: kai kurie dalykai turi naują redakciją, o kai kas visai pakeista. Šis drausmės statutas bus taikomas ir krašto apsaugos ministerijos civiliniams tarnautojams ir darbininkams.

Kaip italai aukoja savo kariuomenei

Iš Romos pranešama, kad pirmasis parodė pavyzdį didelis sporto klubas; jis padovanojo visas per 53 metus iškovotas auksines ir sidabrinės dovanas.

Aštuoni italai esą padovanoję savo auksinius vestuvinius žiedus. Tikimasi, kad jų pavyzdžiu paseksią ir kiti italai ir vyriausybė gausianti daug brangenybių ir net vertingų meno kūrinių.

Atsarginiai Kauno stoty palydimi į savo gimtuosius kaimus

Kuriuo keliu eisime

Suskambės kareivinių rajonai:

- Ačiū už tarnybą!
- Tėvynės labui!
- Sudie, vyrai!
- Sudie, tamsta!

Iš tvirtų, tvarkingų gretų išbirę atsargos kariai nauja banga užlies visus tėvynės pakraščius.

Paleidę ginklą iš rankos eisime, lyg sargybinis iš posto, ir sudarysime budinčiąją pamainą.

Nedėvėsime kariškos uniformos, nebesiskirsime kareivinių rajonais ir kasdien nesirikiuosime trimito garsan. Bet ar jau nebūsime kareiviais? Ar kariuomenėje turėtas tikslas — stovėti tėvynės sargyboje, atsargoje būnant mums neberūpės? Ne! Kartą įskiepyta kariškoji dvasia, tėvynės meilė mummyse nebeišblės. Mūsų tikslas pasiliks tas pats — tėvynės laisvė. Tik priemonės tam tikslui siekti kitokios.

Todėl jau dabar pravartu pagalvoti, kokias priemones vartosime, kuriuo keliu eisime būdami atsargoje, kad tėvynės laisvės pagrindus dar labiau sutvirtintume ir padarytume juos nepajudinamus.

Čia nekalbėsiu apie tai, kad kariuomenėje įgytų žinių neturime pamiršti, bet nuolat gilinti. Tatai visiems suprantama.

Šio straipsnelio tikslas — atsargos karių pareigos ekonominės krašto nepriklausomybės atžvilgiu, nes be jos politinė nepriklausomybė yra tik utopija.

Kas tai yra ekonominė krašto nepriklausomybė?

Ekonominė krašto nepriklausomybė yra tai, kad tautos ūkis gali savarankiškai laikytis be kitų kraštų pagalbos. Kyla klausimas: ar Lietuvos tautos ūkis gali būti nepriklausomas? Juk Lietuva neturi savo druskos, akmens anglies, žibalo, geležies ir kitų būtinai reikalingų dalykų. Jei kiti kraštai Lietuvai šių dalykų neduotų, Lietuvos ūkis laikytis negalėtų, vadinasi, Lietuvos tautos ūkis nepriklausomas būti negali. Tai yra klaidinga išvada. Tiesa, Lietuva neturi druskos, akmens anglies, žibalo, geležies ir t. t., bet už tai Lietuvoje yra miško medžiagos, linų, bekonų, sviesto ir kitų būtinojo vartojimo dalykų, už kuriuos visuomet

galėsime gauti mums trūkstamų dalykų. Taigi ekonominei nepriklausomybei kliūtį sudaro ne kai kurių dalykų neturėjimas, bet negalėjimas jų įsigyti. Kitaip sakant, tautos ūkio nepriklausomybei svarbu turėti pakankamą perkamąją galią.

Kadangi tautos ūkis yra atskirų, laisvų, tik mainų santykiais tarpusavyje surištų ūkių visuma, tai ir jo būseną priklauso nuo tų atskirų ūkių būsenos.

Iš kariuomenės išėję, bent daugumas, tapsime atskirų ūkių šeimininkais — vadovais. Nuo mūsų priklausys mūsų ūkio būseną, o nuo visų mūsų ūkių — tautos ūkio būseną. Todėl kariuomenėje įgytąsias dorybes: darbštumą, taupumą, patvarumą, pareigos jausmą ir t. t. per savo ūkį nešime į bendrąjį tautos ūkį.

Būsime darbštūs. Darbu sukuriame vertybės, kuriomis tenkiname savo reikalavimus. Šiais laikais žmogus negali pasigaminti visa, kas jam reikalinga. Daugumą būtinųjų reikmenų žmogus turi įsigyti mainų keliu, t. y. atiduodamas savo pagamintąsias vertybes už tas, kurios jam reikalingos. Tiems mainams tarnauja pinigai. Už pinigus galima įgyti visus reikmenis, nežiūrint kas ir kur juos gamintų. Tačiau pinigų įsigyjimui reikalinga atiduoti savo darbu sukurtąsias vertybes. Todėl, kad galėtume visus savo reikalavimus visai patenkinti, turime stengtis savo gaminamųjų vertybių kiekį ir kokybę galimai daugiau pakelti. To pasieksime tik atsidėję, išmintingai ir daug dirbdami. Darbui atsidėjimas yra tai, kad dirbama su meile tam darbui, jis atliekamas tinkamai, žiūrint, kad dirbama me objekte nebūtų trūkumų ir kad darbas būtų produktyvus, t. y., kad kiekvienu veiksmu būtų daugiau padaroma, mažiau išsekvojant energijos.

Šiais laikais žmogui daugiausia tenka gaminti reikmenys ne savo vartojimui, bet platesnei rinkai. Todėl privalu gaminti tai, ko toji rinka reikalauja, kas pigiausiai pagaminama ir brangiausiai parduodama. Tai galėsime žinoti tik neatsilikdami nuo gyvenimo — sekdami spaudą ir dalyvaudami visuomeniniame gyvenime, t. y., skaitydami knygas ir laikraščius, klau-

sydami paskaitas ir dalyvaudami atitinkamose ūkiškose bei visuomeniškose organizacijose.

Taip dirbsime savuose ūkiuose. O kaip gi tie, kurie platesnio masto savųjų ūkių nesukursime, o parsisamdysime dirbti svetimuose? Čia, rodos, per daug dirbti ir stengtis net prasmės nėra. Juk visvien mūsų pajamos nuo to nepakitės. Netiesa. Darbo mokestis arba atlyginimas už darbą priklauso nuo to paties darbo produktyvumo. Juo daugiau padaroma, juo daugiau tas ūkis gali apmokėti samdomą darbą. Stengiantis gauti didesnę atlyginimą ir mažiau dirbti, ūkis, kuriame dirbsime, eis silpnyn ir, jušdamas, kad gamybos išlaidos pralenkia gaminamųjų gėrybių vertę, gamybos išlaidas mažins, o mažins pirmiausia samdomojo darbo sąskaita. Todėl, stengdamiesi mažiau dirbti, pakenksime ne tik tam ūkiui, kuriame dirbame, bet ir sau.

Todėl, nežiūrint, kur dirbsime, savo ūkyje, valstybinėje, visuomeninėje ar privačioje įstaigoje ar ūkyje — dirbsime atsidėję, išmintingai ir daug.

Kaip gi tas mūsų darbas atsilieps tautos ūkiui? Jeigu kiekvienas ūkis pagamins vis daugiau ir daugiau — daugiau galės parduoti — bendrame tautos ūkyje susidarys didesnis perteklius, kuris pateks į užsienio rinkas. Į mūsų kraštą įplauks daugiau pinigų, dėl to didės tautos ūkio įpirkimo galia, tuo pačiu tvirtės ekonominė krašto nepriklausomybė.

Žmogaus pajėgos yra aprėžtos, todėl ir jo gaminamųjų gėrybių kiekis yra griežtai aprėžtas. Žmogaus reikalavimai gali didėti ir didėti be galo. Istorija žino tūkstančius atsitikimų, kada didžiausi kapitalistai prašvaistė milžiniškus turtus ir liko elgetomis. Taigi, nesant ribos žmogaus reikalavimams, tą ribą mes kiekvienas sau nusistatysime, atsižvelgdami į savo pajamas, kitaip sakant, būsime taupūs.

Kad ir kiek daug atskiras ūkis pagamintų, jis negalės laikytis, jeigu jo išlaidos bus didesnės, kaip pajamos. Kiekvienas ūkis savo reikalus turi taip su-

tvarkyti, kad daugiau uždirbtų, mažiau išleistų. Išlaidos reikia skirti į dvi grupes: gamybos ir vartojimo. Gamybos išlaidos yra tos, kurios tarnauja tolesnei gamybai. Tai: gavimui kapitalo (% už paskolas, nuomos mokestis ir t.t.), įpirkimui įrankių, samdymui darbo ir t.t. Apie šią išlaidų grupę tenka pasakyti tiek, kad jos visuomet turi būti mažesnės kaip gaminamųjų gėrybių vertė. Kitaip gamyba bus nuostolinga ir sau pačiam ir tautos ūkiui. Juo mažesnėmis gamybos išlaidomis bus pagamintos vertybės, tuo gamyba pelningesnė. Iš čia seka reikalas taupyti įrankius, naudoti laiką ir t.t. Vartojimo išlaidos yra tos, kurios tenkina įvairius paties žmogaus reikalavimus ir jau jokiame pavidale atgal nesugrįžta. Šios išlaidos žmogui tenka griežtai aprėžti, kad jos ne tik nebūtų didesnės kaip pajamos, bet dar pasiliktų santaujų. Nuo nebūtinų reikmenų, kartais ne tik nenaudingų, bet net žalingų, reikia visiškai atsisakyti ir visur skiepyti ta mintis, kad, kas eikvoja pinigus tokiems dalykams, yra priešas ne tik sau, bet ir valstybei.

Jeigu visi krašto gyventojai išleis daugiau negu pagamins, tautos ūkyje susidarys trūkumas. Teks gąbentis iš užsienių. Tautos ūkio perkamoji galia silpnės, papildyti kuo nebus, ir taip prieis iki to, kad nieko neturės duoti užsieniui, už ką galėtų gauti iš užsienių krašte trūkstamųjų vertybių. Galėtų atrodyti, kad tautos ūkiui yra vistiek, ar jo narių dalis bus taupi ar ne. Juk vieno ūkio išleisti pinigai pereina kitan, o tautos ūkio atžvilgiu vistiek kuriame ūkyje tie pinigai randasi. Tačiau taip nėra. Pirmasis ūkis, daugiau išleisdamas negu pagamindamas, vietoje didinti ūkiškųjų vertybių perteklių, kuris parduodamas užsienio rinkoms, sunaudoja ir kitų ūkių pagamintąsias vertybes, tuo būdu dvigubai mažina tautos ūkio išorines pajamas. Jeigu tokių ūkių susidarys daug, tai visas taupiąjų ūkių perteklius susinaudos vietoje ir neliks tų vertybių pertekliaus, už kurį būtų galima įsigyti krašte negaminamų vertybių.

Pirmosios naujai įstojusiu kariūnų pamokos aikštėje

Šulco foto

Taigi taupumas yra dorybė, ne tik atskirų žmonių medžiagini gerbuvį kelianti, bet ir krašto ekonominei nepriklausomybei plėsti būtina sąlyga.

Kaip atskiram, taip ir tautos ūkiui svarbu daugiau gauti, mažiau išleisti. Iš čia kyla reikalas galimai daugiau būtinojo vartojimo reikmenų pasigaminti savame krašte. Savame krašte gaminantis įvairius reikmenis už juos neišmetami pinigai užsienin, sunaudojama vietoj esanti žaliava, prie jos nebereikia pridėti tolimo transporto išlaidų bei muitų, sumokamų kitoms valstybėms, saviems darbininkams duodama darbo, savai valstybei mokami mokesčiai ir t.t. Todėl sava gamyba visais atžvilgiais labai svarbi ekonominės nepriklausomybės atžvilgiu. Atsižvelgdami į tai, tuos būtinojo vartojimo reikmenis, kurių savame ūkyje nepasigaminsime, pirmiausia pirkime tik Lietuvoje gaminamus.

Kapitalas į užsienį plaukia įvairiais atsitikimais, ne vien tik prekybos pavidalu. Žalingiausias krašto ūkiui toks kapitalo išplaukimas, kai už jį nieko negaunama. Tai visokios pašalpos, dovanos, emigrantų išvežamos sumos ir t.t. Šios rūšies kapitalo išplaukimas iš Lietuvos yra visai nežymus. Lietuvos tautos ūkiui didelę žalą daro kiek kitokios rūšies kapitalo išplaukimas. Tai neištikimų Lietuvos piliečių kapitalo investavimas užsienio įmonėse, ten gautojo pelno Lietuvon negražinant. Mūsų į pinigus koncentruotas prakaitas per tokius tarpininkus stato rūmus Paryžiuje, Londone, Berlyne, fabrikus tolimame Tel-Avive, perka dvarus svetimuose Palestinos plotuose. Tuo tarpu trūksta pinigų mūsų pramonei plėsti, mūsų broliai, ieškodami darbo, turi trankytis ir mirti badu tolimuose pusiaulaukiniuose kraštuose. Sitoks kapitalo išplaukimas vyksta ir dabar, ramiu laiku. Ką gi bekalbėti, kas būtų, jei Lietuvai įvyktų lemiamas momentas. Tokie piliečiai, kuriems ir dabar, turint Lietuvoje puikų pragyvenimą, malonesni užsieniai, kritišku momentu žaibo greitumu visus savo kapitalus perkeltų saugesnėn vieton, gal net pas mūsų priešus. Kad šitaip neatsitiktų, kapitalui leisime koncentruotis tik grynai tautiniu atžvilgiu patikimose rankose. Duosime darbo — pirkšime ir parduosime tik pas pirklius ir pramonininkus tikrus lietuvius ir tik tuos, kuriems tėvynės laisvė ir gerovė daug svarbesnė kaip savo asmens interesai.

Kapitalas yra žmogaus darbu sukurtosios vertybės, tarnaujancios tolesnei gamybai. Todėl kapitalas, žmogaus sukurtas, žmogui privalo ir tarnauti. Deja, šiandien taip nėra. Kapitalas, susikaupęs didelėmis grupėmis, jungdamasis įvairių sindikatų, trestų ir t.t. pavidalu ne tik atsipalaidavo žmonių priklausomybės, atsisakė jiems tarnauti, bet pavergė pačius žmones, privertė juos dirbti vien savo augimui. Dėl to šiandien neretas reiškinys, kad tame pačiame krašte, kur žmonės miršta badu, negaudami darbo, deginama ir verčiama jūron kava, mėsa, kviečiai ir kiti maisto produktai, kad patenkintų neaprežtą kapitalo gobsumą augti, keliant maisto produktų kainas. Tai yra normalūs reiškiniai, žalingi tiek atskiram žmogui, tiek visam tautos ūkiui.

Su šita vergija kovoja valstybės įstatymų keliu, kovoja įvairios ekonominės bei politinės srovės, skelbdamos savo teorijas. Ta kova yra sunki. Valstybė nepajėgia pažaboti kapitalo gobsumo, o ekonominių bei politinių srovių receptai arba nieko nepasiekia arba

sukelia kruvinas revoliucijas, kurios, šalindamos vieną blogybę, įveda kitą, dar baisesnę.

Tą kovą galime laimėti tik prieš sujungtą kapitalą pastatę žmonių susijungimą. Toks laisvas žmonių susijungimas — bendromis jėgomis tenkinti savo materialius reikalavimus — vadinasi koperacija.

Koperacija yra vienas svarbiausių Lietuvos ekonominės nepriklausomybės ramsčių.

Tautos ūkiui koperacija turi šios reikšmės:

a) apsaugodama nuo nualinimo atskirus ūkius, stiprina tautos ūkį.

b) Žiūrėdama ne pelno, bet visuomenės gerovės, užkiša tas spragas prekyboj, gamyboj ir kitose srityse, kur privatus verslininkai dėl permažo pelningumo nesiimtu.

c) Surinkdama vienon vieton smulkias kapitalo sumas, įkuria stambias įmones, dirbančias visuomenės gerovei. (Ši aplinkybė Lietuvos tautos ūkiui ypač svarbi, nes stambesnėms įmonėms kurti trūksta kapitalistų, o svetimų valstybių kapitalu įkurtos įmonės silpnintų ekonominę Lietuvos nepriklausomybę).

d) Kapitalą versdama bendra nuosavybe, apsaugo jį, kad ir kritiškiausiu momentu nuo iškelimo užsienin.

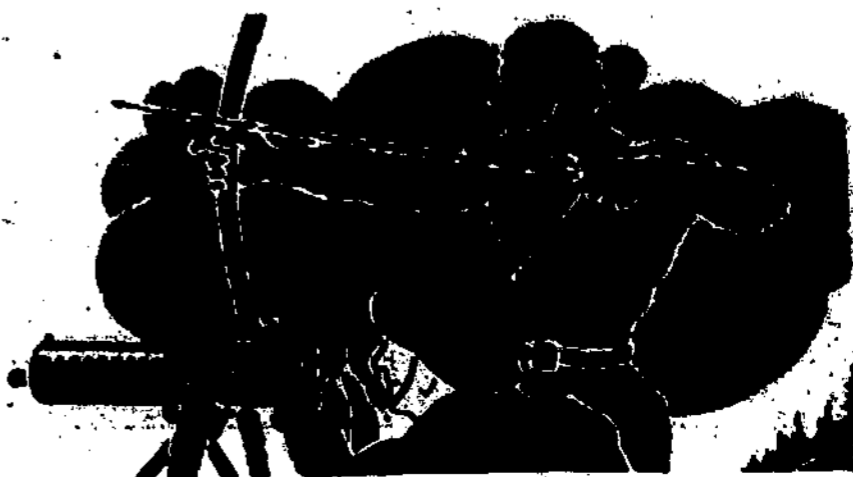
e) Pripažindama tik visų narių bendrą nuosavybę, pratina gyventojus prie solidarumo, darbštumo ir pasiaukojimo, nežiūrint vien asmens naudos.

Šiandien smulkioji gamyba pasaulinėje rinkoje egzistuoti negali, nes ji neįstengia pagaminti aukštesnės rūšies produktų ir jų pristatyti toli esantiems vartotojams. Lietuva yra smulkaus žemės ūkio šalis. Atskiras ūkininkas jokia būdu neįstengtų išeiti pasaulinę rinkon su savo sviestu, bekonais, javais. Tik koperacija, sujungusi atskirus ūkininkus į kooperatyvines pienines, tinkamai pagamina ir per tų pieninių sąjungą Pienocentrą pristato užsienio rinkoms sviestą. Tik koperacija, pasistačiusi moderniškas „Maisto“ skerdyklas, tinkamai paruošia ir eksportuoja bekonus. („Maistas“, „Lietuvos Cukrus“ ir kai kurios kitos stambios įmonės dėl reikalo surinkti labai didelius kapitalus organizuotos akcinėmis bendrovėmis, bet veik visos jų akcijos randasi kooperatyvų rankose, todėl tos įmonės yra kooperatinės).

Dabar Lietuvos nė įsivaizduoti negalima be kooperacijos. Atimkime Lietuvai „Maistą“, „Pienocentrą“ su išplėstu pieninių tinklu, „Lietūki“ su prekybos kooperatyvais, kooperacijos banką su visais kooperatyviniais bankeliais — sugriausime žemės ūkį, palaidosime ekonominę Lietuvos nepriklausomybę, o drauge su ja ir politinę nepriklausomybę.

Taigi, įvertindami kooperacijos reikšmę atskiram žmogui ir tautos ūkiui, būsime nuoširdūs kooperatininkai. Per kooperaciją kelsime savo ir visos tautos materialinę gerovę.

Lukinskas

Rimtai susirūpinkime kova su nusikaltimais

Jau keli metai spalio 27 d. rengiama „Kriminalinės Policijos Diena“, arba „Diena kovai su nusikaltimais“. Šia proga kasmet spaudoje, per radio ir gyvu žodžiu skelbiama apie minėtos dienos tikslus, nes kovos su nusikaltimais reikalas yra toks svarbus ir aktualus, jog apie jį kalbėti nebus niekad perdaug.

Gyvenimas jau toks pasidarė, jog šiandien galvoti, kad visai nebūtų nusikaltimų, atrodo lyg svajonė. Mokslininkai apie nusikaltimą kuria teorijas, valstybė su nusikaltimais kovoja, visuomenė nusikaltimus smerkia, bet visos šios priemonės iš tikrųjų defenzyviškai pravedamos. Žmonija jau taip įtikinta realaus gyvenimo, kad nusikaltimą laiko aiškia aksioma, vadinasi, jo negalima išsiaiškinti, bet tik pasisaugoti, kad epidemiškai neapkrėstų žmonijos. Žmonės ginasi nuo nusikaltimų, tartum nuo ligų. Jei šiandien visiškas nusikaltimų išnaikinimas dar svajonė, nepasiekiamas idealas, tai mes galim kalbėti, kas daryt, kad nusikaltimai mažėtų. Pirmiausia, turi būti pasiekta, kad kiekvienas žmogus, o ypač karys, įsisąmonintų, jog jo pareiga yra kovoti su nusikaltimais. Šią pareigą žmogus turi atlikti, nes juk yra būtina prievolė, kuria jis patarnaus tautos, valstybės ir žmonijos gerovei. Žmogus, įsisąmoninęs, kad kovoti su nusikaltimais yra jo pareiga, tai turi atlikti aktyviai, nes jam turi būti aišku, kas pasyviai elgdamasis jis tampa morališkai, o tam tikrais atvejais ir formališkai, tokio nusikaltimo bendrininku. Kai atskiras individas bei visa visuomenė įsisąmonins aktyviai kovoti su nusikaltimais ir darys tatau kaip būtina pareigą, tai bus kelias prie ofenzyvinės kovos su nusikaltimais ir jų sumažinimu.

Jei žmogus įsisąmonino ir aiškiai supranta, kad kovoti su nusikaltimu yra jo pareiga, tai jis turi žinoti ir tas priemonės, kaip jis gali kovoti su nusikaltimu. Todėl ir atsiranda reikalas kalbėti apie visuomenės ir

tų valstybių organų, kurie įpareigoti su nusikaltimu kovoti, darbo koordinavimą. Antra vertus, tokie valstybės organai kaip tik daugiau negu kas kitas turi visuomenę informuoti, kaip ji gali padėti su nusikaltimu kovoti. Todėl „Diena kovai su nusikaltimais“ ir rengiama tuo tikslu, valstybės saugumo departamentas tą dieną aiškina plačiajai visuomenei apie priemones ir būdus, kaip visuomenė gali padėti su nusikaltimais kovoti. Valstybės saugumo organams gerai pažįstami įvairūs nusikaltėlių vartojami metodai bei būdas nusikalsti. Todėl jiems ir lengviausia kalbėti apie priemones kontrnusikaltimui. Bet valstybės saugumo departamentas, pasiėmęs pareigą informuoti visuomenę apie kovą su nusikaltimais ir prašyti jos pagalbos šitoje kovoje, aiškiai supranta ir visuomenės paramos svarbumą. Kovos su nusikaltimais dienos tikslai išplaukia iš noro sumažinti didelę nelaimę, kurią jaučia ir mūsų tauta ir valstybė.

Lietuvoje per metus vidutiniškai padaroma apie 60.000 nusikaltimų. Valstybės saugumo departamento vedamoj statistikoje neįrašomi privatūs nusikaltimai ir tie nusikalstamieji darbai, kuriuos iškelia teisingumo ministerija ir valstybės kontrolė betarpiškai, o taip pat ir smulkūs nusikaltimai, apie kuriuos visai nepranešama, todėl galima sakyti, kad nusikalstamųjų darbų Lietuvoje per metus būna apie 100.000.

Pastaraisiais metais nusikaltimai visose valstybėse yra padidėję; kai kur padidėjo iki 100%, o Amerikoje — net iki kelių šimtų%. Toks nusikaltimų didėjimas verčia ne tik valdžios įstaigas, bet ir visuomenę rimtai susirūpinti kova su nusikalstamumais.

Redakcija: kituose Karo numeriuose plačiau supažindinsime tiek su pačiais nusikaltimais, tiek su tuo, ką gali padėti karys ir kiekvienas pilietis kovoje su nusikaltimais.

Atsargos kariams

Už kelių dienų dalis karių, atlikę savo kilnią pareigą, pasisėmę naudingų ir reikalingų krašto gynimui žinių, sustiprinę savo fizines ir dvasines jėgas, grįš į savo namus dirbti kasdieninį darbą. Šiandien, kad išlaikytumėm mūsų brolių krauju atkovotą laisvę, kiekvienas lietuvis turi būti kariškai nusiteikęs, turi būti gerai pasiruošęs ir visuomet pasiryžęs ginti savo kraštą. Todėl labai svarbu, kad atsargos kariai, grįžę namo, savo kariškais patyrimais kiek galėdami padėtų jaunesniems savo broliams — šauliams ruoštis ginti kraštą.

Šaulių sąjunga, pradėjus savo gyvenimą ir darbą pagal naują vyriausybės išleistą įstatymą, dar didesniu ryžtumu siekia savo vyriausiojo tikslo — krašto gynimo pajėgų stiprinimo.

Šaulių būrių tinklas yra apėmęs visą kraštą: kiekvienam miestė, miestelyje ar bažnytkaimyje galima rasti šaulių būrį. Atsargos kariams, dabar grįžtančiams pas savuosius ir jau anksčiau atlikusiems savo prievolę brangios mūsų Tėvynės gerovei, nuoširdžiai patariama stoti į šaulių eiles, kuriose jie savo pata-

rimais ir nurodymais galės būti naudingi šauliams, o taip pat, dalyvaudami kariškuose šaulių pratimuose, turės gražios progos pagilinti ir patikrinti savo žinias. Bet svarbiausia yra tai, kad atsargos kariai, stodami į šaulių eiles, jas padidins ir tuo būdu dar labiau pagyvins šaulišką veiklą ir sustiprins mūsų tautinį atsparumą visokiems netikėtumams.

Kartojame, šiandien yra sunkūs laikai. Mūsų vidaus ir išoriniai priešai iš pasalų dirba kiek galėdami, kad į mūsų tarpą įneštų visokių nesusipratimų, nes jie puikiai žino, kad mūsų vieningumas, kad visų lietuvių bendras darbas dėl šviesiosios ir stipriosios Lietuvos ateities yra jiems krislas akyje ir visai nepakenčiamas reiškinys. Vardan Lietuvos visi turime spiestis į šaulių eiles ir su kariškomis dainomis, šviesia ir griedria nuotaika dirbti tą darbą, kurį mums pavedė mūsų broliai, savo gyvybėmis ir krauju atkovoję Lietuvai laisvę ir prijungę prie jos mūsų pajūrį su Klaipėdos uostu.

Visi į šauliško darbo talką!

Sunkusis lauko telefono kabelis ir jo linijų tiesimas

Telefono linijoms vartojamas kelių rūšių kabelis, būtent: sunkusis ir lengvasis lauko, šarvuotas, povandeninis ir daugiagyslis.

Kare, kai reikia lauko telefono linija greitai pratiesti, vartojami sunkusis ir lengvasis lauko kabeliai. Svarbesnėse linijose bei punktuose, kur reikalingas užtikrintas linijos veikimas, vartojamas sunkusis lauko kabelis. Sunkusis lauko kabelis yra kelių rūšių. Čia aprašomas paprasčiausias, daugiausia praktikoje vartojamas.

Sunkusis lauko kabelis susideda iš dviejų pagrindinių dalių: laidininko ir izoliacijos.

Laidininką sudaro 6—7 plieninės ir 1—3 varinės vielės tarp savęs susuktos. Plieninės vielės duoda kabeliui atsparumą, o varinės — laidumą (varis labai geras laidininkas). Taip tarp savęs susuktos vielės sudaro laidininką. Nors laidininku ir būtų galima panaudoti bet kurios nors medžiagos vielą — (ne iš atskirų vielėlių), bet tuomet kabelis nebūtų lankstus. Panaudoję varinę vielą, gautume ne tik lankstų, bet ir laidų kabelį. Varinės vielos kabelis būtų žymiai sunkesnis, brangesnis ir neatsparus trūkimui. Todėl, kad būtų pašalintos tos blogybės, kabeliui vartojamos at-

Palyginamoji sunkaus lauko kabelio su lengvuju
lentelė

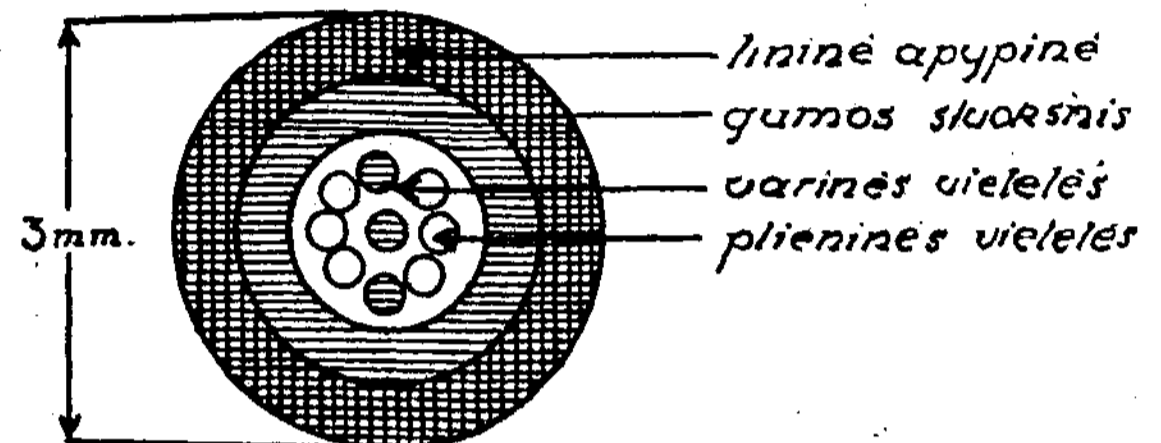
Kabelio dalių pavadinimas	Kabelio savybės	
	Sunkaus	Lengvojo
Laidininkas	9 vielėlių; iš jų: 3 varinės ir 6 plieninės cinkuotos	7 vielėlių, iš jų: 1 varinė ir 6 plieninės cinkuotos
Izoliacija	Gumos sluoksnis 0,6—0,7 mm storio	Emalio sluoksnis
Apypinė	Lininė, impregnuota (mirkyta) parafino 80% ir dažų 20% mišinys. Apypinė apie laidininką apipinta	Lininis siūlas apie laidininką apvyniotas. Impregnuotas ozokerito (kainų vaško) 90% ir beržo deguto 10% mišinys
Svoris	1 km su rite sveria 18 kg, be jos — 15 kg	1 km sveria 4 kg (be ričių). Į ritę telpa 500 m; 1 km vyniojamas į dvi riti ir sveria 4,5 kg
Išorinis diametras	3 milimetrai	1,5 milimetras
Atsparumas trūkimui	100 kg (1 m)	45 kg (1 m)
Izoliacijos varža	10 megomų*). Tik po 24 val. mirkymo vandeny, esant naujai kabelio izoliacijai	2 megomai. Po 30 min. mirkymo vandeny, esant naujai izoliacijai
1 kilometro kabelio gyslos varža	50 Ω	250 Ω
Girdėjimo tolis paguldžius visą liniją ant žemės	Nuo 10 iki 15 km	Nuo 7 iki 10 km
Girdėjimo tolis pusę linijos paguldžius ant žemės ir pusę pakelus ant atramų	Nuo 20 iki 30 km	Nuo 10 iki 15 km
Girdėjimo tolis visą liniją pakelus ant atramų	Nuo 30 iki 60 km	Nuo 15 iki 25 km

*) 1 megomas turi 1.000.000 Ω. (omų).

skiros plieninės ir varinės vielės. Varinės vielės, mažindamos kabelio varžą, didina kalbos girdėjimo toli.

Izoliacija. Suvytos tarp savęs vielės, yra padengtos gumos sluoksniu 0,6—0,7 mm storio. Guma, būdama geru izoliatoriumi, sudaro svarbiausią kabelio izoliacijos dalį. Pats gumos sluoksnis yra padengtas — apipintas lineine apypyne. Apypynė yra impregnuota (mirkyta) parafino ir dažų mišinys (smulkiau lenteleje). Lininė apypynė tarnauja kaip izoliacija (mažesnės kokybės negu gumos) ir be to, apsaugoja gumos izoliaciją nuo galimų mechaninių gedimų.

Sunkusis lauko kabelis drauge su laidininku ir izoliacija turi 3 mm diametrą (br. 1).

brėž. 1

Iš lentelės matyti, kad sunkusis lauko kabelis visais atvejais patikimesnis. Jo girdėjimo tolis, tiesiant įvairiomis padėtimis, yra didesnis ir izoliacija stipresnė:

3,75 karto sunkesnis už lengvąjį. Grandies numeriai viso grandies turto su savimi nešti negali (kaip kad yra nešamas lengvojo kab. grandies turtas). Be to, ir pats turto kiekis žymiai didesnis. Sunkiojo kabelio linijai pratiesti reikalingas didesnis žmonių skaičius. Pačiam turtui vežti skiriama specialūs vienašiai vežimai.

Sunkiojo lauko kabelio linijai tiesti skiriama grandis iš 8 žmonių, neskaitant vežikų, viršininko, jo padėjėjo ir 6 eilinių numerių. Grandies viršininkas, jo padėjėjas ir kiekvienas numeris, tiesiant liniją, turi savo pareigas ir tam tikrą turtu aprūpinimą. Dėl turto sunkumo grandies žmonės jo viso paimti negali, o paima tik patį reikalingiausią. Likusis visas turtas laikomas vienašiuose vežimuose, kurie seka paskui grandį.

(Dabar žiūrėk lentelę kitame puslapy).

Lentelėje grandies numerių pareigos nurodomos tik visai grandžiai dirbant kartu. Jei grandis linijai tiestų dvejomis kryptimis, tuomet dalintųsi į pusgrandžius.

Pusgrandys suskirstomas taip:

I pusgrandis: grandies viršininkas, 1, 3 ir 5 numeriai.

Grandies v-kas eina savo ir 1-ojo numerio pareigas, 1-as numeris — 2-jo, o 3-as ir 5-as — savo pareigas.

II pusgrandis: grandies viršininko padėjėjas, 2, 4 ir 6 numeriai. Grandies virš. padėjėjas eina grandies v-ko ir 1-ojo numerio pareigas, 2-as, 4-as ir 6-as numeriai — savo pareigas.

Tiesiant vienlaidę liniją ir kabinant ant dirbtinių atramų (specialių kartelių), kai kurie grandies numeriai atlieka papildomas pareigas taip: 3 numeris suriša ir izoliuoja, 4 — išmuša duobes kartelėms statyti, 5 ir 6 numeriai — stato karteles, grandies v-ko pavaduotojas išvežioja karteles. Kiti numeriai atlieka pareigas, nurodytas grandies sudėty.

Tarp numerių pareigos suskirstomos šiaip:

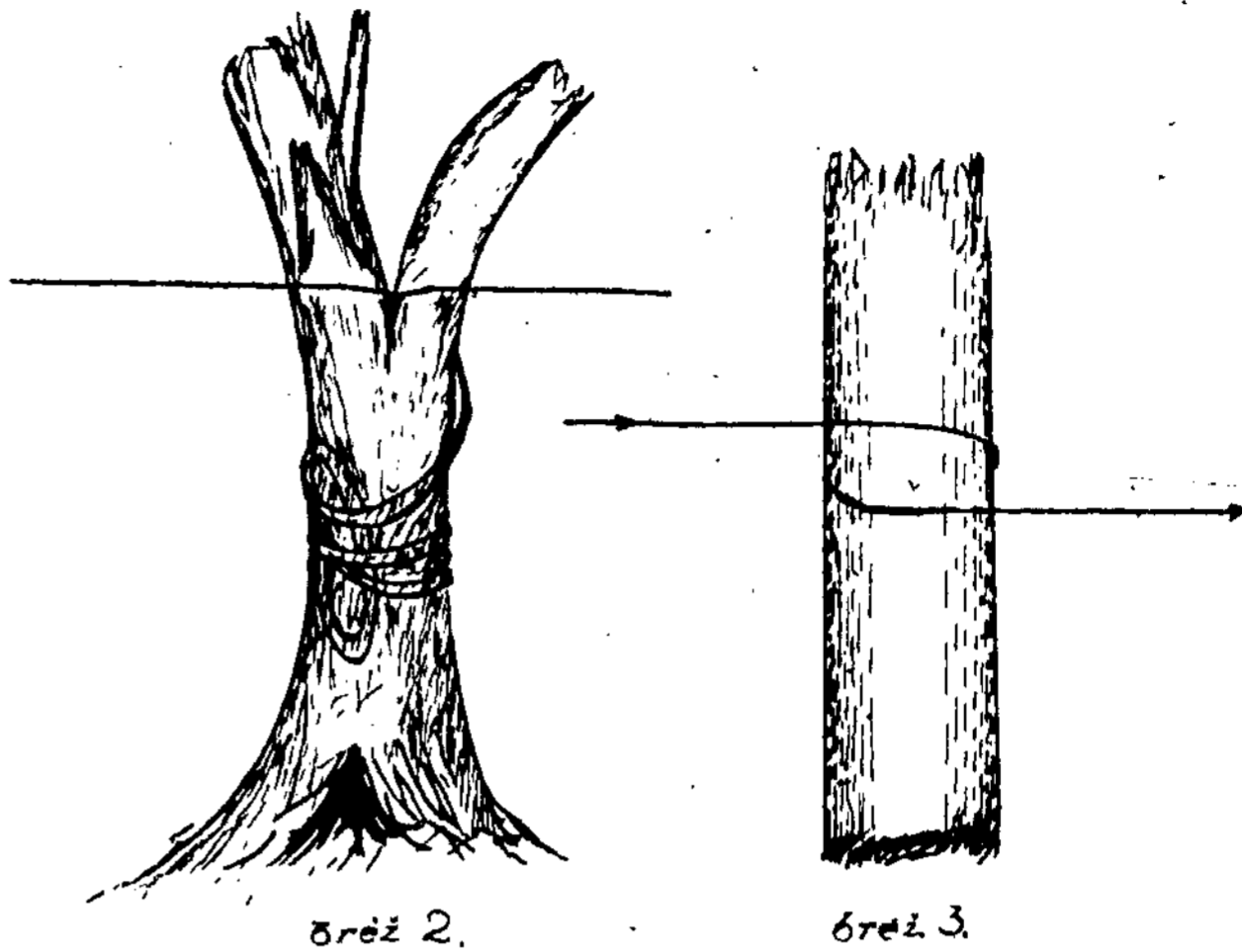
Laipsnis	Pareigos	Turtu aprūpinimas
Jaun. pusl.	<i>Grandies viršininkas.</i> Atsako už laiką ir greitą linijos pratiesimą, patikimą jos veikimą. Netinkamą turtą pakeičia tinkamu ir rūpinasi, kad turtas būtų laiku papi dytas. Slunčia būrio vadui žinias apie atliktą dienos darbą.	1 lauko telef. aparatas, 1 įžeminimas, lauko krepšelis su žemėlapiu ir kompasu.
Eilinis	<i>1 numeris.</i> Kabelio išvyniotojas. Stipresnis ir sumanesnis. Atsakingas už linijos kryptį. Reguliuoja kabelio išvyniojimo greitį. Baigiant išvynioti eina greičiau, su 3 Nr. pakeičia ritę.	Neša stakles su pilna rite.
"	<i>2 numeris.</i> Pareigos vienodos su 1 Nr.	
"	<i>3 numeris.</i> Prižiūri kabelio išvyniojimą. Tikrina jį išvyniojant, daro surišimus, izoliuoja. Išvyniojus ritę tikrina (su grand. v-ko padėjėju) liniją.	Po: 1 telef. aparatą, 1 įžeminimą, 1 kabelio įrankių krepšelį.
"	<i>4 numeris.</i> Pareigos kaip ir 3 numerio. Be to dar: įtempia kabelį, padeda 5 ir 6 Nr. pakelti ant atramų.	
"	<i>5 numeris.</i> Guldo bei pakelia kabelį ant atramų, stato karteles.	Po: 1 šakutę kabeliui pakelti ir
"	<i>6 numeris.</i> Pareigos, kaip ir 5 numerio.	10 vielos pakabų
Eilinis ar grandinis	<i>7 numeris — grandies viršininko padėjėjas</i> Prižiūri ir tvarko grandies turtą. Numerius aprūpina kartelėmis ir kabeliu. Ritę išvyniojus tikrina su 3 Nr. Neveikiant linijai eina ją pats tikrinti ar slunčia 3 numerį. Jis yra vežimų šeimninkas.	1 dviratį, 1 lauko telef. aparatą, 1 įžeminimą.

Visas kabelio turtas pakraunamas į specialiai pritaikytus vienašius vežimus. Grandies turtui pakrauti skiriama 2 vienašiai ir 1 porinis vežimas. Pats turtas kraunamas į vienašius, o porinis vežimas skiriamas nuvežti grandies numerius. Numeriai gali būti vežami ten, kur yra reikalas skubiai vyksti pratiesi liniją. Be to, skiriamas kartelių kabeliui pakelti vežimui ir 4 km sunk. kab. sudėti.

Tiesiant sunkiojo kabelio liniją, reikia stengtis, kiek leidžia vietos sąlygos, pakelti kabelį ant atramų. Atramomis gali būti pakelyje augantieji medžiai ir specialios kartelės iš vienos ar dvejų dalių. Pakeltas kabelis ant atramų praeinančių bei pravažiuojančių kariuomenės dalių negadinamas. Be to, netrukdo kariuomenės dalių judėjimui; tuo užtikrinamas linijos veikimas ir didesnis girdėjimo tolis.

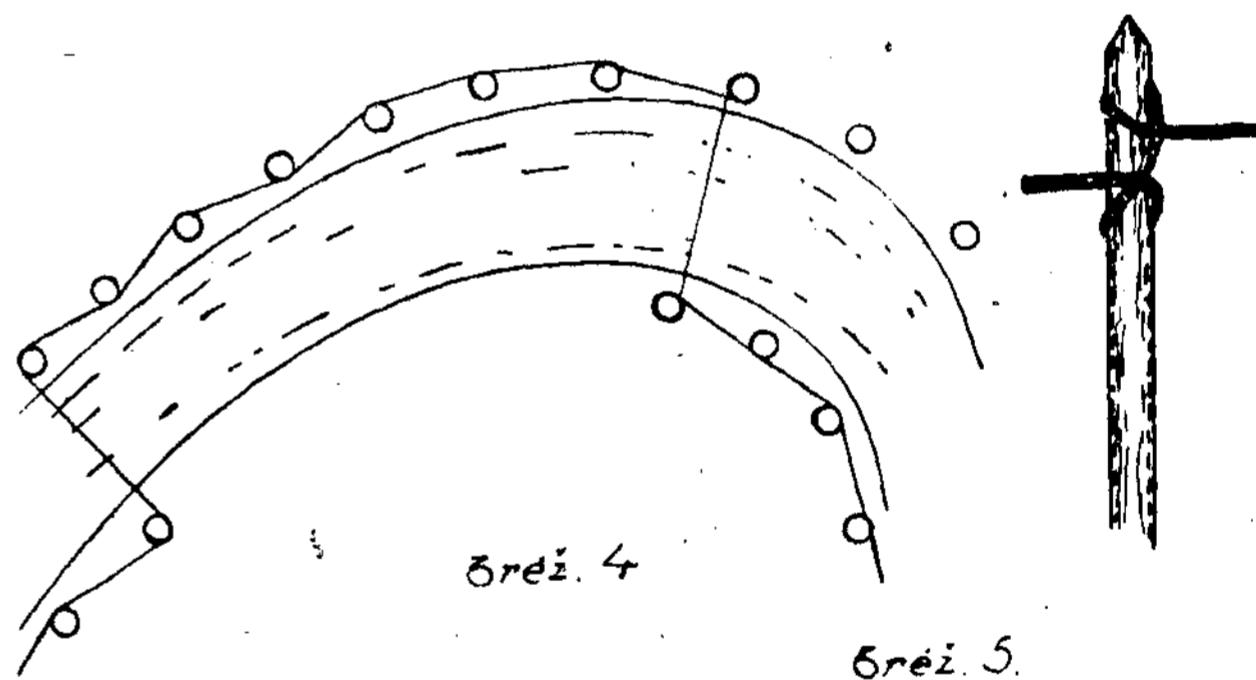
Arti kelio kabelio liniją tiesti draudžiama, jei ji nepakeliama ant atramų. Kabelis guldomas ant žemės neturi būti arčiau nuo kelio kaip 50 metrų. Taip pat nėra tikslu ir pakeliant ant atramų tiesti paliai kelią. Galima tik tais atvejais panaudoti esančias prie kelio gamtines atramas, kai: kelias nėra prieš ugnies įtakoję ir nėra pratiesta kitų telefono linijų (sudarytų indukcija). Kabinant kabelio liniją ant medžių, reikia ji įsprausti tarp šakų, kad nenukristų žemėn. Be to, kas 300—500 m pritvirtinti — gerai įtempus pririšti (br. 2). Arba dar galima kabelis apsukti apie medžio liemenį (praktikoje dažniausia taip ir daroma), kas irgi apsaugotų linijos nudribimą (br. 3).

Tiesiant paliai kelią, su gamtinėmis atramomis, priėjus kelio pasukimus, kabelis turi būti tiesiamas atitinkama medžio puse, pav.: jei kelias sukasi dešinėn —

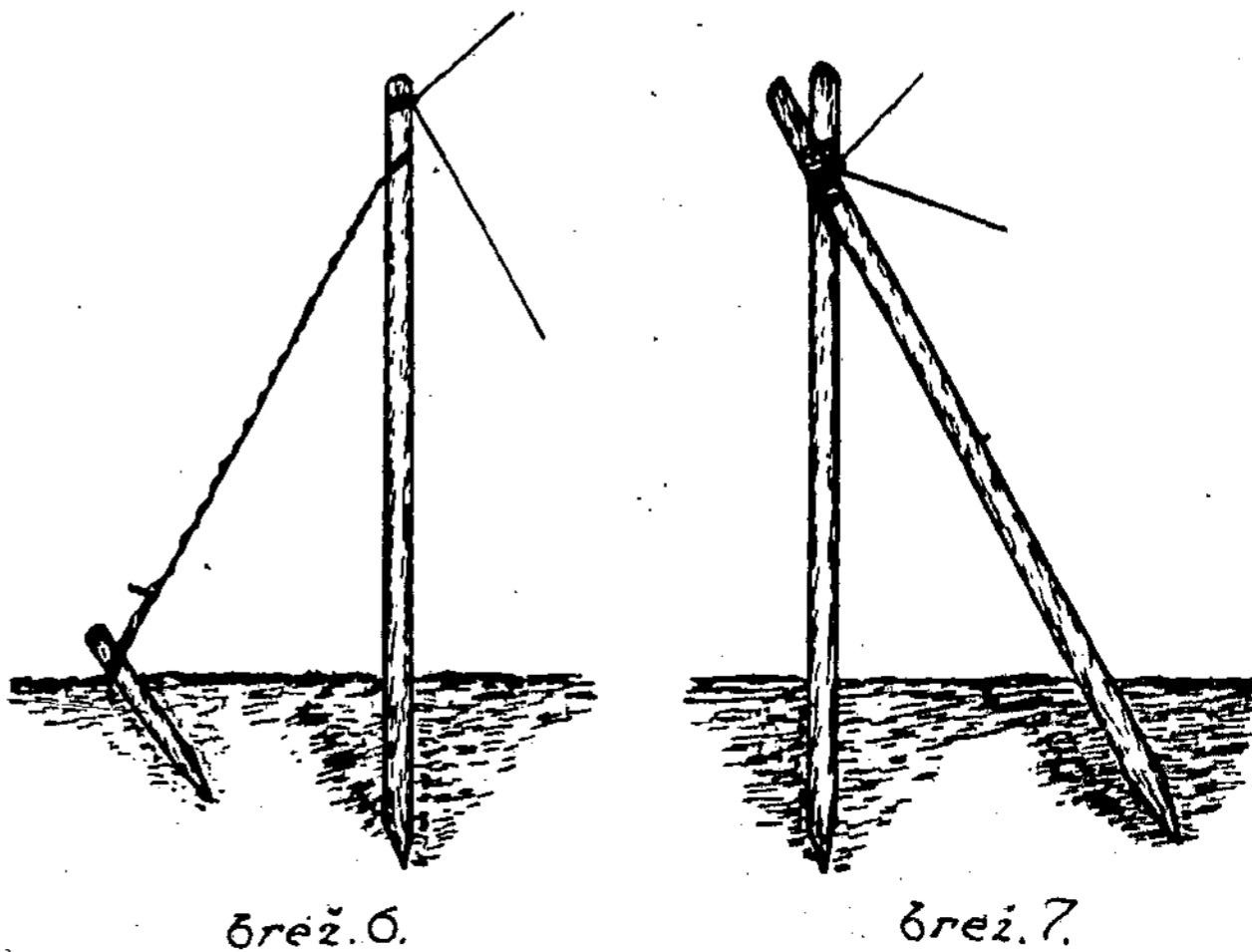

kabelį tiesti iš kairės medžio pusės ir atvirkščiai. Perėjimai per kelius turi būti statmeniškai kelio kryptiai. (br. 4).

Tiesiant liniją, ne visur pasitaiko gamtinės atramos. Tikresniam linijos veikimui kabelis keliamas ant specialių kartelių. Prie kiekvienos kartelės kabelis pritvirtinamas užrišant piemenų mazgu (žr. br. 5).

Kartelės statomos viena nuo kitos kas 50—60 žingsnių. Darant linijos pasukimus, kampinės kartelės sustiprinamos atatraukomis iš virvės arba sudvejinamos dvi kartelės (žr. br. 6 ir 7).

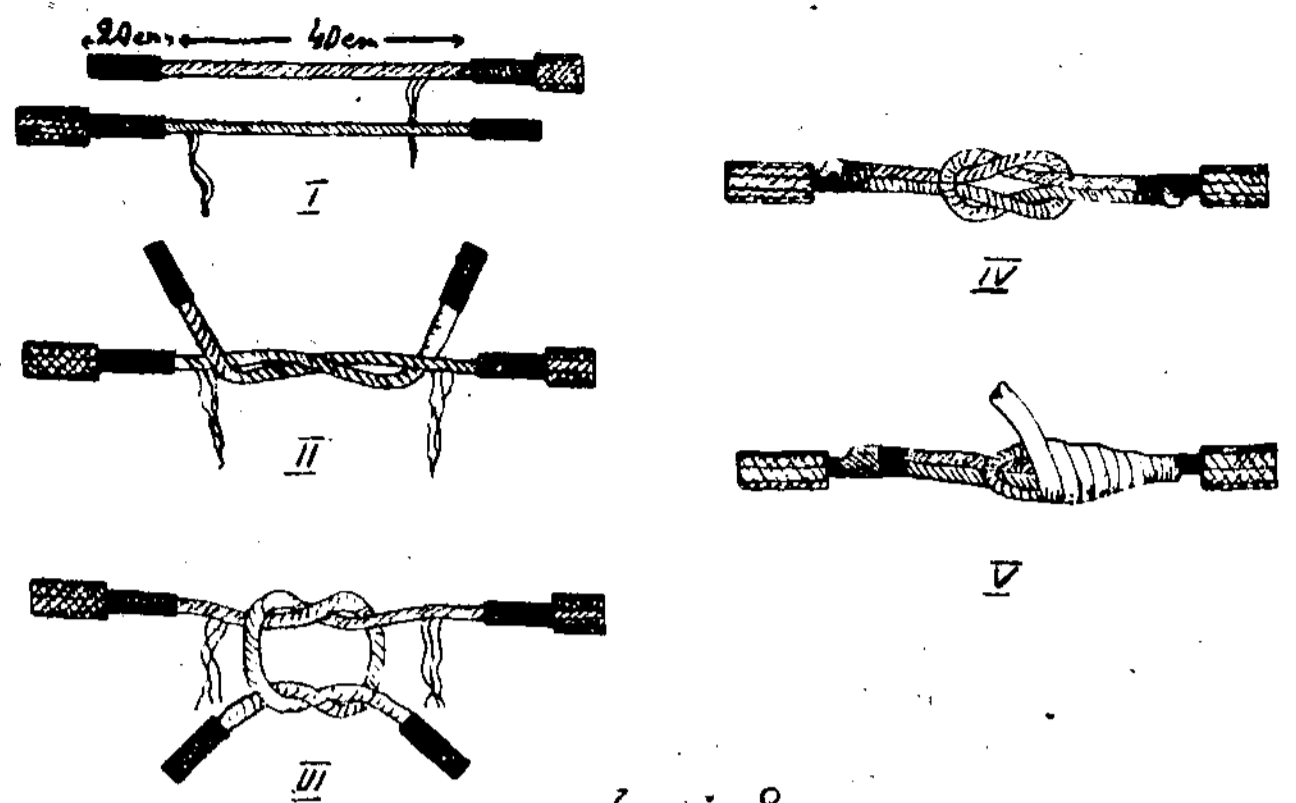

Jei linijoje ir nebūtų posūkių, vistiek būtų prava-
vartu, nors kas 10-tą kartelę sustiprinti atatraukomis,
kaip parodyta br. 6, tik iš abiejų pusių. Atatrauka
turi būti statmeniška tiesiamos linijos kryptiai.

Kabelio galų sudūrimas

Kabelio galams sudurti yra keletas būdų: laikinas;
nuolatinis ir sudūrimas su vamzdeliais. Pas mus, lau-
ko praktikoje, daugiausia vartojamas laikinas sudūri-
mas. **Laikinas** sudūrimas atliekamas tokiu būdu: ima-
mi suduriamo kabelio galai ir nuo jų peiliu nuskutama
apypynė su gumos izoliacija apie 6 cm. Pačiuose su-
duriamojo kabelio galuose paliekama maždaug po 2 cm
gumos izoliacijos. Izoliacija ant kabelio galų palie-
kama tam, kad vielelės neišsisklaidytų ir būtų leng-
viau atlikti pats surišimas. Vielelių galai nuvalomi iki
metalinio blizgėjimo. Kad po gumos izoliacijos būtų
galima pakišti surišto kabelio galai, nuimama kiek apy-
pynės. Varinės vielelės atskiriamos ir į mazgą neri-
šamos, o rišamos tik plieninės. Taip paruošti kabelio
galai surišami tiesiuoju mazgu. Pats mazgas suver-
žiamas taip, kad būtų kuo mažiausias. Likusieji ka-
belio galai, sulig nuimta apypynė, aštriomis žnyplėmis
nukerpami. Kabelio galai pakišami po gumos izola-
cijos sluoksniu ir užvyniojami varinių vielelių galais.
Tais surištas kabelio gyslos mazgas padengiamas
dviem sluoksniais gumuotos izoliacijos. Izoliacija vy-
niojama nuo mazgo į bet kurį vieną galą, grįžtama at-
gal į kitą galą ir grįžus ton vieton, iš kur pradėta vy-
nioti, izoliacija nupiaunama (žr. br. 8). Toks kabelio

galų sudūrimas daugiausia vartojamas todėl, kad grei-
tai atliekamas.

br. 8.

Sunkusis lauko kabelis, turint galvoje aukščiau
patiektus davinius, gali būti naudojamas ten, kur rei-
kalingas užtikrintas ryšys ir kur didesnis atstumas
tarp telefono postų. Dėl savo brangumo tiesiamas tik
ten, kur bus galima jį nuimti (nepateks priešui).
Dažniausiai bus tiesiamas nuo pulko centrinės iki ba-
taliono ir tam tikrais atvejais aukštesniuose kariome-
nės ešelonuose. Turėdamas didelį atsparumą trūkimui
ir gerą izoliaciją, gali būti tiesiamas per upes ir skan-
dinamas vandeny.

Gerai prižiūrint ir užlaikant, gali ilgai ir patikimai
tarnauti.

Jaun. pusk. Medalinskas

PADĖKIM JIEMS KURTI

Teko girdėti nusiskundimų, kad mūsų kariškoji
spauda negausi, neįvairi ir nereali. Mažai, esą, rašan-
čių, o jei ir yra kariškių tarpe kuris gabesnis, labiau
išsilavinęs, tai jis, kažkodėl, labai retai parašo, arba
parašo netikusiai, lyg ir nepažindamas kariško gyve-
nimo ir dvasios.

Visa tai teisybė. Tasai blogumas jaučiamas, ta-
čiau niekas nesirūpina jį pašalinti. Gal būt, dėl to,
kad nejaučia, nežino, kur glūdi tasai blogumas ir
kliūtys.

Pastebėjau vieną dalyką pulkuose, apie kurį no-
riu pareikšti savo nuomonę. Tai yra menininkams-
rašytojams užkirtimas kelio į kariškus laikraščius.

Daugely pulkų labiau išsilavinę vyrai arba rašy-
tojai bei menininkai gauna, kažkodėl, tam tikras pri-
vilgijas. Tokie rašytojai skiriami į pulko štabų bei
kuopų raštines dirbti jiems labiau įprastą darbą. Dau-
gelis viršininkų mano, tur būt, kad tuo būdu jie
padeda tokiems rašytojams. Tačiau gyvenimas parod-
do kitką.

Paskirtas į raštinę gabus beletristas, nors ir no-
rėdamas sukurti ką nors iš kariško gyvenimo, negali.
Dėl ko? Todėl, kad jis, per daug užsivertęs raštais,
įvairiais maistaraščiais, raportais, įlenda kaip sraigė į
savo kiautą. Sėdėdamas raštinėj, žinoma, nedalyvauja
pratimuose, todėl ir nepažįsta gerai viso kariškių gy-
venimo. Jam sunku parašyti grynai realų iš dabarti-
nio karių gyvenimo beletristikos ar poezijos kūrinėlį.

Išsėina, kad tokį žmogų reikia skirti į rikiuotę.

Kad jis pažintų kariškių gyvenimą, stebėtų jį ir per-
duotų beletristikos forma „Kariui“.

Irgi - ne. Kodėl?

Rikiuotėje, nors ir pažindamas karių gyvenimą,
neturi laiko parašyti ką nors į „Kari“. Būdamas pra-
timuose gali pastebėti daug įdomių epizodų, bet...
laiko stoka vėl kliudo tokiam vyrui pajavairinti „Ka-
rio“ skiltis.

Ką gi daryt? Mūsų kariška spauda turi vaizduoti
viską, kas dabar kariuomenėje dedasi. Reikalaujama
daugiau beletristikos. Bet poetai tyli, nes... jie pa-
vargę, neturi ūpo, negali triukšmingose būstinėse
dirbti, nes jie užversti valdiškais popieriais...

Sunku nurodyt, sunku išspręst.

Mano nuomone, gabūs poetai, rašytojai, meninin-
kai ir t.t. turi dalyvauti rikiuotės pratimuose ir pa-
mokose, bet jiems turi būti suteikta galimumų ir ką
nors parašyti. Rikiuotės ir pamokų aplėisti jie negali,
nes atsiliks nuo kitų. Tuo būdu galima per švietimo
ar bendro lavinimosi pamokas leisti jiems rašyti, kur-
ti. Būrių ir kuopų vadai turėtų pasirūpinti tokiomis
dienomis, kai kuopos žmonės išsėina į sargybą, kai kar-
tojami praeiti dalykai ir t.t. leisti arba net įsakyti su-
kurti ką nors kariškių laikraščiu. Tuo būdu bus ir
vilkas sotus ir avys sveikos. Ir savo pareigas rašyto-
jai atliks ir parems karišką spaudą.

Redakcija: dedame kaip autoriaus nuomonę.

Vadas

Keistas atsarginis

Eilinis Andrius Buivydas sėdėjo ant lovos krašto ir iš lengvo, flegmatiškai imliojo iš spintelės įvairius valdiškus daiktus. Prieš jį ant grindų guli patiesta antklodė. Andriaus išvaizda jau ne tokia, kai anksčiau. Prieš metus, aplamai, iki pat šios dienos, jis kiekvieną darbą dirbdavo tai tyliai niūniuodamas, tai šypsodamasis. Būdavo, kai reikia storoką balkį užkelti ant polių, tai net pečiai braška, tačiau Andrius ir čia mokėdavo švilptelėti, dažniausiai, dainelę pritaikydavo. Tos Buivydo dainos stebuklus darydavo. Net „meška“, ta negyva, bejausmė stulpams kalti mašina ir toji, rodos, atgydavo, išgirdusi Andriaus dainas. Kai tēkšdavo per stulpą, tai net žiezirbos lakiodavo. Tada Andrius šypsodavosi. Jo plati, tvirta krūtinė iškildavo, rodos, tuoj iš palaidinės visos sagos išbirs. Draugai žiūrėdavo į linksmąjį pionierių ir, braukdami stambius prakaito lašus, kuo neplyšdavo besijuokdami. O kai Andrius dar kokį sąmojų sugalvodavo, tada jau ir viršila turėdavo įsikišti, nes klegesys taip toli skambėdavo, kad net žuvys imdavo iš vandens galvas kaišioti. Žuvys dar nieko, tačiau būdavo baisu, kad iš pakrūmio kuopos vado galva neišlįstų. Juk kiekvienas, darbo metu girdėdamas tokį klegesį, pamanytų, kad šaunieji pionieriai ne dirba, bet tinginiauja. Tačiau jie dirbo. O suderinti darbą su daina ir klegesiu reikia talento, gabumų. Andriui tų gabumų netrūko. Kartą net būrio vadas šyptelėjo: „Buivydai, tu ir mirčiai, tur būt, sugebėtum dainą ar švilptelėjimą pritaikyti?“ — Nežinau, tamsta leitenante, gal ir sugebėčiau, — atsakė šaunusis pionierius.

Tai buvo seniau, vasarą. Tačiau šiandien Buivydas nebe toks. Net tokį lengvą darbą dirbdamas nesugeba švilptelėti. Argi Andriui taip sunku tuos daiktus į antklodę sudėti, šiaudus iš čiuzinio iškrėsti. Keista. Prieš metus jis visa tai per 10 min. būtų atlikęs, tačiau šiandien... Ištraukė bliūdėlį. Apvertė. Abi rankas pasidėjęs ant sulenktų kojų, ilgai į jį žiūrėjo, vartė. Atrodė, kad jis suvaikėjo arba, tiksliau sakant, šimtamečiu seniu virto. Tokiu paprastu aliuminijaus bliūdėliu džiaugiasi, lyg kūdikis žaidžia. Ir kiekvieną daiktą rankose pusvalandžiais išlaikė. Tarytum pirkti norėdamas, iš visų šonų apžiūrinėjo, kiekvieną juostelėjusį taškelį, menkiausį krislą rodomojo piršto nągu nuskutinėjo. Andriaus plati krūtinė, rodos, sumažėjo, supliuško, o akys, tos amžinai gyvos ir besijuokiančios akys, kažin kokią keistą, nesuprantamą liepsną svaidė.

— Na, ir nerangus tu, Andriau, — šūktelėjo grandinis Laimutis, maudamasis civiliškomis kelnėmis. — Žiūrėk, aš jau seniai visus daiktus ūkvedžiui atidaviau.

Buivydas žvilgterėjo. Jo lūpos, lyg ir šyptelėjo. Tačiau ir liūdesio jose matyti. Andriui buvo nesmagu žiūrėti į grandinį Laimutį. Vargšas, net sušilęs visaip maigė, raišiojo kaklaraištį, stengdamasis sumegsti pagal paskutinę madą.

— Antanai!

— Aaaaa?

— Eikš, noriu su tavimi pasikalbėti.

— Tuoj. Velniai žino, vargas su tuo kaklaraiščiu: rišu, rišu ir vis nepataikau.

— Dėl niekniekių vargsti. Argi jau taip svarbu kaklaraiščio parišimas.

— Žinoma, svarbu, — prieidamas šyptelėjo Antanas. — Bet ko tu čia spoksai krūvą daiktų prisikroves? Surišk ir nešk. Ūkvedis jau seniai priiminėja.

— Nešk, nešk... lengva pasakyti — nešk, tačiau...

— ?!

— Antanai, argi tau nieko neprimena tie daiktai, tos brangios smulkmenos.

— Hm... Keistas klausimas. Primena, bet ką padarysi, — gūsčiojo pečiais paklaustasis.

— Sėsk, — parodė į nurengtos lovos nuogą geležinę briauną. — Tu mane pažįsti, Antanai, dėl smulkmenų nesijaudinu. Tačiau šiandien tokia keista savijauta, kad neišmanau ko ir besigriebti. Supranti, jau dvi valandos, kai dėlioju tuos daiktus ir vis negaliu baigti. Velnias žino, kas pasidarė. Kiekviena smulkmena, net šitas mažutis metalinis šaukštas šiandien toks brangus, mielas, kad, rodos, į didžiausius turtus nemainyčiau.

— Juokus kreti, daugiau nieko, — šyptelėjo Laimutis. — Ką padarysi — visiems reikės skirtis, išvažiuoti.

— Taip tai taip, puikiai žinau, kad reikės, tačiau ir žinodamas negaliu suprasti to jausmo, kuris mane užplūdo.

— Sunku tave suprasti, Andriau, — patylėjęs ištarė Antanas, — tu rašytojas, taigi ir audi visokias keistas mintis, dėl smulkmenų jaudiniesi.

— Klysti, drauguži, — truputį raustelėjęs atsakė Andrius. Jam buvo nesmagu, kad Antanas jį rašytoju pavadino. Tiesa, jis rašinėjo periodinėje spaudoje, tačiau dar nereiškia, kad jau rašytojas. Rašyti kiekvienas gali. — Gal tu ir nejauti taip stipriai, — patylėjęs vėl pradėjo, — tačiau ir tavo akys ne tokios, kaip visada. Juose matau tą pačią keistą liepsną, kaip ir savo akyse. Ir tu toks pat keistuolis, drauguži. O jeigu tvirtini, kad tau ramu, tai meluoji. Žinoma, ne man — pats sau meluoji.

Pradėjo rinktis daugiau kareivių. Keistas pašnekės visus patraukė. Ypatingai Laimučio išvaizda. Apatinėmis kelnėmis, kreivai parištu kaklaraiščiu Antanas priminė kino komiką.

— Skubėkite, už valandos reikės stoti į rikiuotę! — kažin kas šūktelėjo.

— Hyyyy... Filosofas! — šypsojosi draugai.

— Nereikia būti filosofu. Reikia tik mokėti suprasti. Na, tik pasižiūrėkite, tik žvilgterėkite į tuos daiktus, — pradėjo karščiuotis Buivydas, — juk kiekvienas daiktelis, smulkmena, vis nauja tema, vis puikus siužetas novelei, apysakai, dramai...

Andrius nutilo. Į besijuokiančius pasižiūrėjo tokiu liūdnu žvilgsniu, koku žiūrėdavo į duobėje nuleistą artimo žmogaus karstą. Nieko jiems neatsakė. Paimė iš spintelės skardinį puoduką ir atsargiai, tarytum jis būtų buvęs stiklinis, paguldė šalia kitų daiktų. Po to atsikėlė, sulankstė visus keturius antklodės kampus ir tvirtai dviem mazgais surišo. Atrodė, kad jis rengiasi tolimai kelionei. Tačiau iki kuopos sandėlio buvo tik keli žingsniai. Kodėl jis tuos daiktus taip tvirtai suvyniojo, niekas nesuprato.

VI. Burkauskas

ORO SEKIMAS

Dabartinė aviacija, laisvai galėdama pasirinkti laiką ir vietą smūgiui iš oro suduoti, savo lėktuvais gali toli prasiskverbti į priešų krašto gilumą duotiems jai uždaviniams atlikti.

Kad neleistų priešų lėktuvams netikėtai pasirodyti ant ginamos vietovės ir laiku įspėtų apie besiantinanti priešą, o taip pat kad greitai būtų galima pakelti į orą naikintuvus, organizuoti šaudymą iš zenitinės artilerijos ir kulkosvaidžių ir laiku parengti priešlėktuvinės apsaugos pasyvias priemones, — organizuojama oro sekėjų tarnyba.

Šiuo atveju nepaprastos reikšmės turi laiko veiksnys. Maža naudos iš tokio sekimo, jei laikotarpis nuo pranešimo apie priešų pasirodymą ir puolimo pradžią bus toks trumpas, kad nepavyks pasirengti gintis. Šiuo atveju nieko nepadės geriausiai parengtas apsaugos planas, kaip nieko nepadės ir gausios priemonės ir puikiai išmokytos kitos tarnybos, nes, laiku neįspėtos, jos bus bejėgės puolimą atremti.

Oro sekėjus organizuoja priešlėktuvinės apsaugos štabas, saugąs tam tikrus punktus, rajonus bei kariuomenės dalis. Be karių į sekimo tarnybą įtraukiami šauliai, skautai, mokiniai, pašto bei geležinkelių tarnautojai ir kt.

Oro sekėjų tarnyba sudėta iš atskirų oro sekyklų. Jos stebi ir seka visus be išimties lėktuvus, kokie tik tai pasirodo jų sekimo ribose. Atsitinka, kad priešų lėktuvai imasi apgaulės — jie skraido mūsų pusėje su mūsų ženklais. Todėl oro sekėjai pranešinėja apie visus be išimties lėktuvus, nes iš jų pranešimų seka ginamo objekto ir pasirengimo gintis laipsnis.

Priešų lėktuvai gali turėti du tikslus — bombarduoti ar žvalgyti. Pirmam uždaviniui atlikti skris bombonešiai, antram — žvalgybos lėktuvai. Iš jų dažno pasirodymo ir veikimo pobūdžio tame pačiame rajone galima spręsti apie priešų sumanymus. Todėl nuo pranešimų tikrumo ir jų perdavimo greičio pareina sėkmingas apsigynimas.

Dėl šios priežasties oro sekėjų organizacija turi atitikti ginamojo objekto, miesto bei tereno ypatyboms. Oro sekyklos turi būti taip suskirstytos, kad pro jas negalėtų prasiskverbti nepastebėtas joks priešų lėktuvai.

Žiūrint reikalo ir galimybes, aplink saugojamąjį punktą arba objektą sekyklos išstatomos ratu arba lanku, kas 10 km viena nuo antros, tokiose vietose, iš kur daugiau laukiamas priešas.

Atsižvelgiant į dabartinių lėktuvų greitį, sekyklų linija išstatoma taip, kad spėtų laiku pranešti apie pastebėtus priešų lėktuvus sekyklų mazgui arba centrinei sekyklai.

Vieta sekykloms parenkama tokia, kad ji netrukdytų sekti orą — toliau nuo trobesių, aukštų medžių; vengiama vietų prie vandens, nes kylantis rūkas gali sekimui trukdyti; taip pat vengiama plentų, geležinkelių ir kitų kelių, kuriais eina intensyvus judėjimas, — kad pašalinis triukšmas bei užesys nenuslopintų lėktuvų dūzgimo.

Kadangi sekyklos naudojami dažniausiai esamu susisiekimu traktu, tai, parenkant sekykloms vietą, reikia į tai atsižvelgti. Kiekvienas sekyklos žmogus turi visuomet turėti galvoje, kad savo laiku ir tikslus pranešimas apie pasirodančius priešų lėktuvus bei jų tiks-

lus ir greitas ryšys su savais lėktuvais turi didžiausios reikšmės.

Oro sekėjai rūpestingai parenkami ir parengiami. Jie turi turėti geras akis, gerą klausą ir didelį atsakomybės jausmą. Vėjavaikiškumas ir nervingumas gali atnešti labai liūdny vaisių.

Pagrindiniai oro sekėjų uždaviniai yra šie: 1. surasti priešų lėktuvus ir telefonu ar per radio laiku pranešti ginamo punkto ar objekto organams, 2. nurodyti savo lėktuvams priešų lėktuvų skridimo kryptį, aukštį ir jų skaičių, 3. palaikyti ryšį su savo lėktuvais, kurie yra ore, 4. padėti priverstinai jiems tupiant, 5. sekti, kad priešas neišsodintų desanto ar savo agentų ir nemėtytų atsišaukimų bei pranešimų.

Sekyklos sudėtis — dažniausiai 4 žmonės, tame skaičiuje ir sekyklos viršininkas. Sekimo mazgo sudėtis — 8 žmonės ir viršininkas.

Kiekvienas sekyklos žmogus turi mokėti atskirti savo lėktuvus nuo priešų, skirti lėktuvų tipus ir jų paskirtį — tam tikslui mokėti naudotis lėktuvų silueta albumu; nustatyti lėktuvo skridimo kryptį ir aukštį, gerai skaityti žemėlapi ir mokėti naudotis kompasu, prisijungti telefono aparatu prie esamo tinklo ir pašalinti smulkias telefono neveikimo priežastis, naudotis radio siųstuvu ir imtuvu, gerai žinoti marškų ir raketų ženklus, perdavinėti nuo žemės pranešimus, perdavinėti trumpai ir aiškiai pranešimus nustatyta forma, parinkti ir paruošti lėktuvams nutūpimo aikštes ir tvirtai žinoti savo sekyklos numerį.

Kiekviena sekykla aprūpinama žiūronais toli ir aukštai skrendantiems lėktuvams pažinti, akiniais nuo saulės, laikrodžiu laikui žymėti, kompasu ir žemėlapiu lėktuvo skridimo linkmei atžymėti, pastebėjimų knyga, pieštuku ir lauko knygele pranešimams rašyti.

Sekyklos darbas vykdomas šitaip.

Kiekviena sekykla pakilesnėje vietoje ore (medyje, bokšte ir t. t.) išstato oro sekėją, palaikantį akies ir balso ryšį su ryšininku, kuris vasarą gali būti palaipinėje, o žiemą — būste, tačiau su kuriuo sekėjas nė vieną minutę neturi ryšio nutraukti. Sekėjas visą laiką seka orą nė vieną minutę neatitraukdamas savo dėmesio. Kadangi pirmiau galima išgirsti lėktuvo motoro dūzgimą (užesį) ir tik vėliau lėktuvą pamatyti, tai sekėjas turi įtemptai klausyti ir mokėti atskirti lėktuvo dūzgimą nuo pašalinio triukšmo.

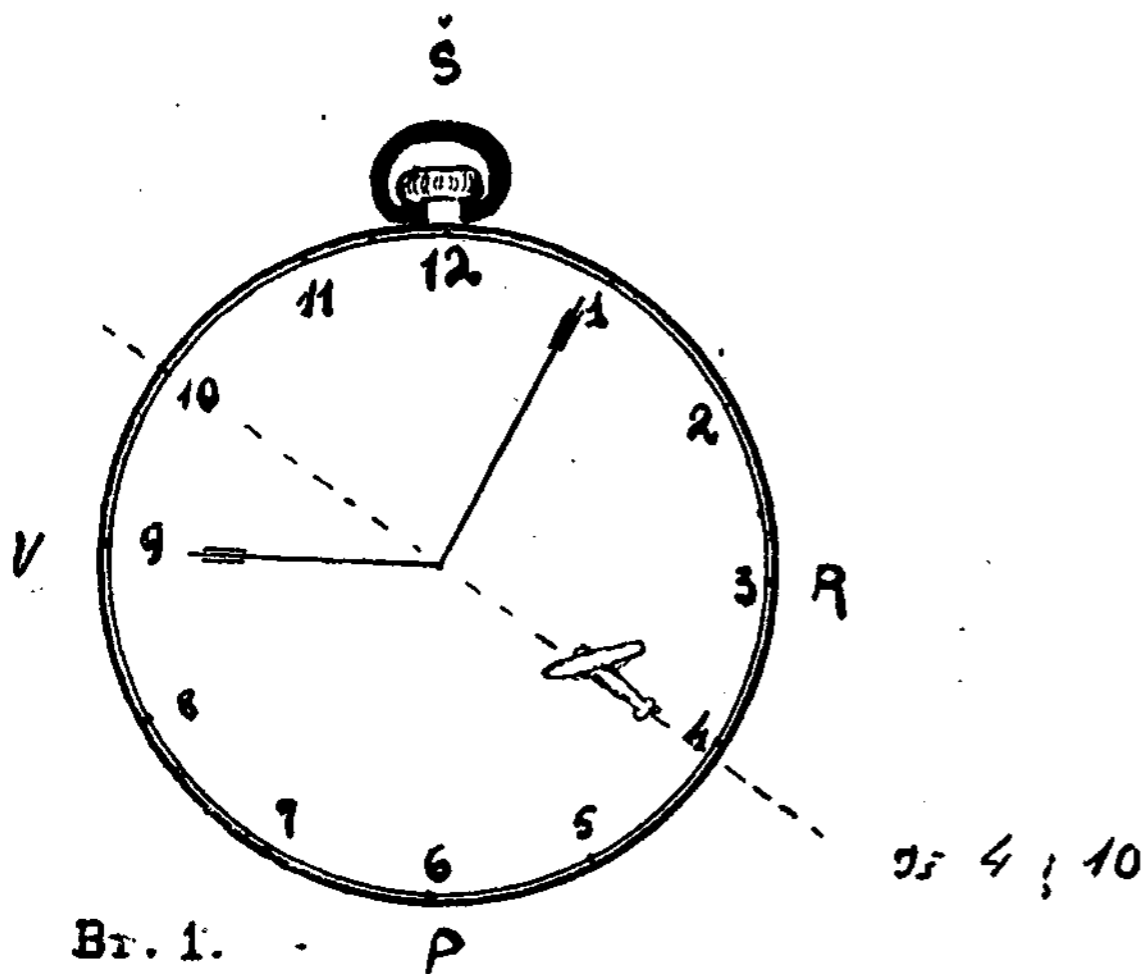
Jeigu debesuota, sekėjas turi iš anksto nustatyti debesų aukštį, kad greičiau galėtų nustatyti pastebėto ant jų besiprojektuojančio lėktuvo aukštį. Tuo atveju sekėjas turi turėti kai kurių žinių iš meteorologijos, kad galėtų atskirti debesų rūšį, nes kiekviena debesų rūšis laikosi tam tikrame aukštyje. Suradęs ore lėktuvą, sekėjas turi gerai įsitikinti, kieno tas lėktuvai: savas ar priešų. Jei sekėjas negali atskirti lėktuvo priklausomybės, jis išsišaukia sekyklos viršininką, kuris ir nusprendžia. Jei ir sekyklos viršininkas negali lėktuvo priklausomybės išspręsti, tai pranešime žymima „nežinoma priklausomybė“, nes abejotino pranešimo perduoti negalima. Nustatęs lėktuvų skaičių, jų tipą, paskirtį, skridimo kryptį ir aukštį, sekėjas visa tai perduoda ryšininkui, o pats toliau seka tų lėktuvų veiksmus, tuo pat metu žiūrėdamas, ar nepasirodys kiti lėktuvai. Ryšininkas, jei jis neužimtas pranešimų perdavimu, padeda oro sekėjui, ypač kai reikia surasti lėktuvą, išgirdus jo motorą dūzgiant. Gavęs iš sekėjo

žinią apie pastebėtą lėktuvą, ryšininkas nustatyta forma praneša, kam bus įsakyta, ir įrašo tą pranešimą į pastebėjimų knygą taip, kaip buvo pranešta.

Kadangi pranešimuose būtina reikia žymėti lėktuvo kryptį, tai oro sekėjai vartoja tam tikrus būdus lėktuvo skridimo kryptį nustatyti. Pagrindiniai jų šie: 1. pagal laikrodį, 2. pagal kompasą ir 3. pagal vietos daiktus.

Nustatant lėktuvo skridimo kryptį pagal laikrodį daroma.

Laikrodis padedamas ant rankos taip, kad skaitmuo „12“ būtų nukreiptas į šiaurę; tuomet „3“ bus nukreiptas į rytus, „6“ — į pietus ir „9“ — į vakarus. Jei lėktuvas skrenda iš šiaurės į pietus, pranešama: „iš 12 į 6“; jei lėktuvas skrenda iš šiaurės į pietus, bet nuo sekėjo 2—4 km šone, tai pranešama: „iš 1 į 5“ arba „iš 11 į 7“, nelygu iš kurio šono nuo sekėjo lėktuvas praskrenda. Jei lėktuvas skrenda iš šiaurės į pietus, bet nuo sekėjo šone per 4 km, tai pranešama „iš 2 į 4“ arba „iš 10 į 8“. Jei lėktuvas praskrenda šone, tai surastą kryptį pravartu dar patikrinti žemėlapyje (žr. Br. 1).

Br. 1.

Dėl kurių nors priežasčių negalėdamas pasinaudoti laikrodžio būdu lėktuvo skridimo kryptį nustatyti, sekėjas gali ją nustatyti pagal kompasą, tai yra pagal pasaulio šalis. Tuo tikslu iš anksto išstatomi orientyrai, kurių turi būti ne mažiau keturių — šiaurės, rytai, pietūs ir vakarai. Jei sekėjas yra ant bokšto, tai orientyrus galima išstatyti ant žemės aplink bokštą taip, kad jie gerai būtų matomi. Tam tikslui išrenkami žymesni vietos daiktai: kaminas, medžio viršūnė ar kas kita. Sekėjas turi gerai atminti, kuria kryptimi žiūrint iš sekyklos randasi šiaurė.

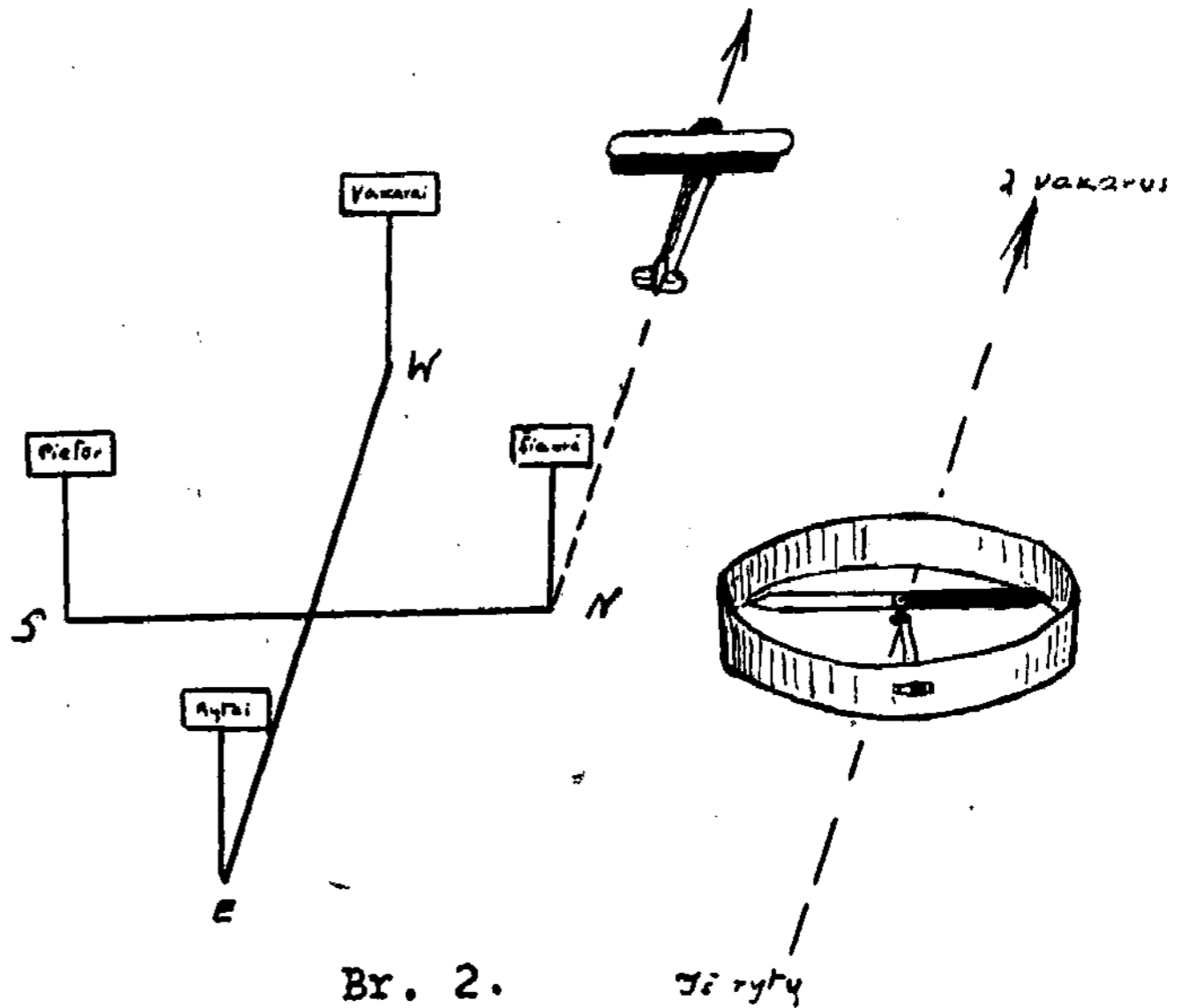
Jei lėktuvas skrenda tiesiai į sekėją, tai nustatyti jo skridimo kryptį lengva. Žymiai sunkiau, kai lėktuvas skrenda kampu arba kuriuo šonu nuo sekėjo.

Tuo atveju sekėjas, laikydamas kompasą rankoje, galvodamas praveda liniją, atitinkančią lėktuvo skridimo kryptį ir pagal tą liniją nustato jo greitį. (Žiūrėk brėžinį 2: Lėktuvo krypties pagal kompasą nustatymas).

Sekėjas turi nepamiršti, kad tamsusis kompasu adatėlės galas sutaptų su raide „Š“ (arba „N“).

Nustatant kryptį pagal kompasą, gali atsitikti žymių paklaidų, todėl reikia dar patikrinti žemėlapyje.

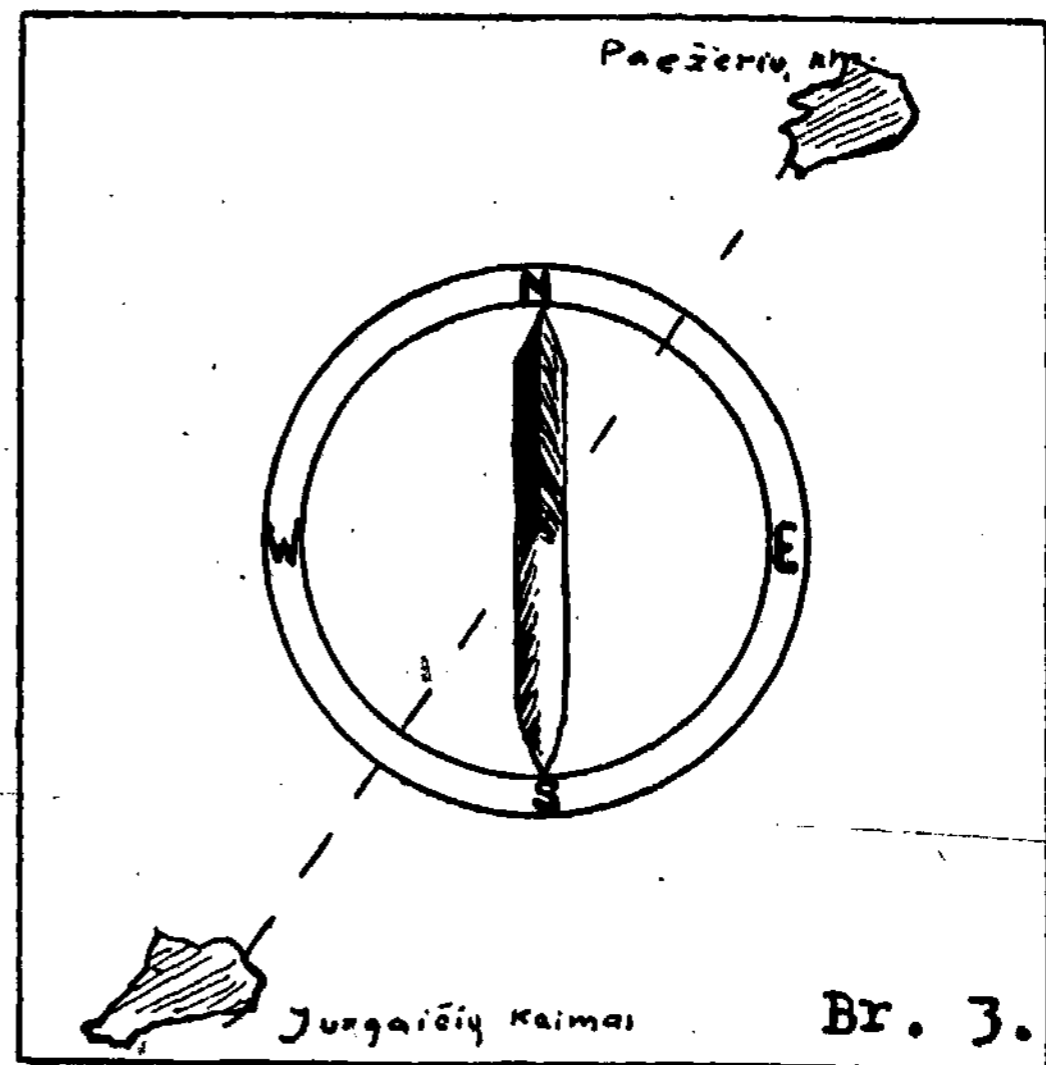
Pavyzdžiui, lėktuvas pasirodė šone nuo sekėjo ant Pažerių kaimo ir ant Jurgaičių. Žemėlapyje pravedama jungianti tuos du kaimus linija, o vėliau, padėjus ant žemėlapio kompasą taip, kad pravestoji linija eitų

Br. 2.

pro kompasu centrai, gausime lėktuvo skridimo kryptį (žr. Br. 3).

Nereikia pamiršti, kad žemėlapis būtų orientuotas, t. y., kad jo viršutinis kraštas būtų sutapdintas su šiaurės kryptimi.

Br. 3.

Nustatydamas kryptį pagal vietos daiktus, sekėjas pažymi, nuo kurio iki kurio punkto skrenda prieš lėktuvai. Pavyzdžiui, jei trys prieš lėktuvai pasirodė ant Veiverių ir nuskrido Mauručių link, tai pranešime ir pažymima — „3 lėktuvai nuo Veiverių į Mauručius tą ir tą valandą ir t. t.“

Šis būdas prieš maršruto tiksliai nenustato ir vartojamas tik tuomet, kai dėl kurių kitų priežasčių — rūkas, naktis ir t. t. — negalima tiksliau skridimo krypties nustatyti.

(B. d.)

Kpk.

Mūsų spauda ir kariškasai jaunuomenės rengimas

Mūsų kariuomenė šandie visi rimtai įsiteisino ir įsipilietino valstybėje. Nuolatiniai neramumai ir aiškūs karo pavojai dar daugiau sustiprino jos vertę ir svarbumą.

Lygiagrečiai mūsų visuomenėj sustiprėjo ir kita mintis, būtent, platesnis visos tautos kariškasai pasirengimas ir atsparumas ginkluotam susirėmimui įvykus.

Tasai pasirengimas, visai naturalu, turi veikti, pirmiausia, ten, kur stipriausias savo moraliniais ir fiziniiais pajėgumais elementas, kur glūdi pačios mūsų kariuomenės gyvąją jėgą papildymo versmės. Tai yra jaunimas, žinoma, mokyklinis — visose savo stadijose ir visose mokyklose, nuo pradinių ligi pačių aukštųjų.

Mintys, rodos, aiškios, retai keno teginčijamos, tačiau vis dėlto labai retai mūsų spaudoje, net specialiojoje, teiškeliamos, gvildenamos ir plačiau išsamoni-namos.

Kodėl?

Tenka tikrai stebėtis ir aiškinti gal mūsų pasyvumu, nerangumu ir savotišku pionieriškos drąsos trūkumu, kol vienas kitas dalykas nevirsta masiniu reiškiniu. Tada jau tikrai net į šabloną nukrypstam.

Nemaža turime pedagoginių laikraščių, sakysim: *Vairas, Mokykla ir Visuomenė, Mokykla ir Gyvenimas, Tautos mokykla, Lietuvos Mokykla*. Eina specialiai šv. ministerijos leidžiamas mokykliniam jaunimui laikraštis *Šviesos Keliai*. Yra ir speciališkų jaunimo laikraščių — visokių paskirčių ir pakraipų.

Tačiau ar matome bent viename jų, nors retkarčiais, paliečiant tas temas, ir tuos svarbius mūs tautos kariškojo auklėjimo ir pasirengimo dalykus. Nerandame ten nei principinio to klausimo kėlimo, nei praktiškai metodiško nagrinėjimo, nei pagaliau nu-teikiamojo pobūdžio intencijų.

Žinoma, tokiose aplinkybėse, nė kiek tuo atžvilgiu kritiškai nevertinamos ir nerevizuojamos visos mūsų mokyklų knygos: elementoriai, skaitymai, chrestomatijos ir t. t. Su mažomis išimtimis vis dar jos tebėra senieji šablonai, labai lengvai žirklių pagalba sudaromi.

Pamirštama ten mūsų kariuomenė, gyvieji gražieji jos kovų, laimėjimų ir gyvenimo vaizdai. Neugdoma nei jai nei krašto gynėjams meilė. Neartinamas kareivis.

Kodėl?

Čia daugiau sustojau ties pačiais klausimais, negu atsakymais.

Ta proga tik noriu maloniai pažymėti *Tautos Mokykloje* (Nr. 20) pasirodžiusį mokyt. B. Vosylius straipsnį — *Kariškoji mokykla*.

Pačioje to straipsnio pradžioje visai teisingai pasakyta, kad naujoji lietuviškosios pedagogikos kryptis formuoja naują mokyklą. Šių dienų uždaviniai — vidaus ir išorės veiksnių atžvilgiu — stato kitokių reikalavimų, kitų tikslų bei idėjų. Tai verčia kurti naujo tipo mokyklą, ieškoti savo lietuviško kelio. Šiuo atžvilgiu vienu svarbiausių šulų tautiškajam valstybiškajam auklėjimui, šalia pilietinio bei visuomeninio *auklėjimo, iškilo kariškas ugdymas — auklėjimas**.

Toliau aiškinama kariškojo ugdymo prasmė mokykloje ir pabrėžiama, kad ji plati. Vienokia sritis pradžios mokykloje, kitokia — aukštesnioje. Jei pradžios mokykloje reikalaujama tik kariškojo auklėjimo, aukštesniojoje — ir kariško auklėjimo ir kariško rengimo. Aukštoji mokykla visai naujų uždavinių duoda: čia kariškas darbas įskaitomas į karinės prievolės atlikimo laiką (užsienio valstybėse), iš antros pusės — inteligentinis jaunimas rengiamas tautos kariškojo judėjimo vadų pareigoms.

Nuosekliai ir planingai vedamas darbas pamažu įgauna vis didesnę pasitikėjimą, o iškilęs paskiausiai ir viso krašto kariškojo pasirengimo šūkis visiškai sustiprino kariško judėjimo pozicijas mokykloje.

Tam esą trys priežastys, kurios iškėlusios aktyvų kariškos srities darbą mokykloje, būtent: 1. mūsų valstybės interesai, 2. gyvenamojo laiko reikalavimai ir 3. naujos pedagoginės idėjos: vispusiškas žmogus.

Beaiškinant visai tiksliai pažymėta, būtent, kad mūsų kariškasis rengimas nėra aktyvaus pobūdžio (tikslu atžvilgiu). Mes ne puolamąją dvasią ugdome, priešingai — ginamąją, nes mums svarbu ne svetimą teritoriją naikinti, bet savąją išsaugoti.

Taigi, pabrėžia autorius, — klaida tų pacifistų (žinau: jų ir mokytojų tarpe yra), neigiančių karišką rengimąsi, ieškant jo negerumų. Gaila: mąsto per siaurai ir, gal būt, toliau savo asmeninių reikalų nemato.

Mes gi sakome: kariškas ugdymas — tautos gyvybės klausimas.

Visuomenė reikia supažindinti su elementariausiais karo mokslo dalykais, kad reikiant mokėtų susiorientuoti, apginti save ir savo gyvenamąjį kampą. Uždegti jaunimą, sukelti entuziazmą, duoti supratimą apie kariuomenę — ir jaunas partizanas parengtas.

Mokykla kariško ugdymo prasme šį uždavinį gerai gali atlikti, nes mokyklos jaunuomenė karšta, didelių norų, plačių užsimojimų.

Šių dienų jaunimo psichologijos pavyzdžiai rodo, kad *kariškoji tema yra mėgiama, mielai studijuojama*. Todėl šiuo momentu gana rizikinga būtų išleisti jaunuolį į gyvenimą kariškai neparengtą. Nebūtų atliktas vispusiško ugdymo darbas, ko reikalauja naujųjų amžių pedagoginė mintis.

*) visur pabraukta. P. D.

Po šių kariškojo ugdymo ir rengimo apibrėžimų toliau straipsnyje aiškinami praktiškai metodiški būdai, kaip visa tai gali būti vykdoma pradžios mokykloje ir aukštesniojoje. Tie būdai gana plačiai ir įdomiai, pobūdingai išdėstyti.

Pabaigoje bei išvadoje štai kas pasakyta:

„Paskiausiai kariškojo ugdymo problema tampa labai aktuali. Pedagogai, kokios pasauližiūros bebūtų, yra paties gyvenimo verčiami naujuoju sąjūdžiu domėtis, ginčytis, ieškoti tikresnių šio darbo kelių. Labai gerai, kad bėgamas laikas judina konservatiškesnius, kurie po pasaulio politikos įvykių, po aiškių mūsų kaimyninės valstybės svaičiojimų, ima kariškam darbui pritarti. Turi sutikti ir tie, kurie manė, jog kur kur, bet pradžios mokykloje temomis imti karą

yra priešinga vaiko psichikai bei jo jaunutei sielai. Šie priekaištai, deja, nustoja prasmės, kada savisauogos instinktas pats ima veikti.

„Antra vertus, kariškas auklėjimas vaiko amžiuje nėra ruošimas karui, bet — kariškam rengimui, kuris bus atliekamas ar aukštesniojoje mokykloje, ar visuomenėje — šaulių, jaunalietuvių ir kitose organizacijose.

„Šiuo metu kariškoji problema visur randa darbo dirvą, todėl jokia būdu šio darbo negali skaldyti amžius: daugiau ar mažiau turi prisidėti kiekvienas. Mokyklai, kurios tiesioginiu uždaviniu ir yra ugdymas, būtina pareiga karišką problemą spręsti, nes pats gyvenimas ją verčia kariškąja mokykla.

Petras Dulakis

KARINIS PARENGIMAS ŠIAULIŲ VIDŪRINĖS MOKYKLOS MOKINIAMS

Nuo spalio 15 d. įvestas karinis parengimas šiaulių vidurinės mokyklos mokiniams, kurie būdami 6—13 metų amžiaus uoliai klausosi pamokų.

Be to, reikia pabrėžti didelį šių jaunuolių norą mokėti vartoti ginklą, susipažinti arčiau su kariška mankla, priešlėktuviniais pabūklais, automatiškais ginklais, cheminėmis medžiagomis ir apsauga prieš jas.

A. J.

BIRŽIEČIAI MOKSLEIVIAI DOMISI KARO MOKSLU

Šiais mokslo metais biržiečiai labiau susirūpino karo mokslu. Gaunamus „Kario“ numerius atsidedę išstudijuoja. Ypač sekami skyriai, kuriuose aprašomi apsigynimo būdai nuo dujų, nuo lėktuvų ir t. t. Kažin kaip kariškesnė nuotaika įsigyveno gimnazijoje. Kiti žada stoti į aviacijos mokyklą. Jau keletas padavė prašymus į minėtąją mokyklą.

Opiausiai liečiami Klaipėdos ir Vilniaus reikalai. Spalio 9-ją dieną gimnazijoje buvo išplatinta daug Vilniaus pasų ir ženkliukų. Taip pat nemažai buvo paaukota ir pinigais. Vakare gimnazijoje buvo įdomus minėjimas, kuriame turiningą ir išsamią paskaitą skaitė istorijos mokytojas Povilionis. Be to, moksleiviai deklamavo ir skaitė savo kūrybą. Iš pačios Biržų visuomenės buvo pakviestas paskaityti savo kūrinį Pr. Lemberis, neseniai išleidęs eilėraščių rinkinį „Saulėtekis“.

J. Akmenėlis

ILGAI MINĖS

Šakių moksleiviai mėgsta karinį parengimą, ypač patinka rikiuotės ir lauko pratimai. Žinoma, pamokos metu daug ką neatliksi ir neišmoksi. Norėdami plačiau susipažinti su karo mokslu ar bent išmėginti teoretines žinias, moksleiviai laukė ko nors įdomesnio. Štai ir sulaukė. Kartu su šauliais dalyvavo šakių šaulių rinktinės manevruose.

Jau spalio 11 d. karinio rengimo instruktorius paskelbė moksleiviams linksmą žinią — dalyvavimą pratimuose. Buvo numatyta, kad manevruose dalyvaus tik aštuntokai ir septyntokai, bet šeštokai irgi išsiprašė. Penktokai liko nusiminę, nes jie nepatyrė tos laimės.

X. 13 d. naktį moksleiviai pakilusiu nuotaika nužygiavo į Lukšius, buvo priskirti prie mėlynųjų ir rytą prasidėjo jų darbas. Moksleiviams kartu su šauliais teko trukdyti priešui, teko stengtis laimėti kiek galima daugiau laiko. Taigi vieniems moksleiviams teko papleškinti į „priešą“ manevriniais šoviniiais, kitiems reikėjo tarpininkauti. Visi moksleiviai puikiai pritaikė teoretines žinias praktikoje. Tos žinios pasidarė lyg ir svaresnės, nes jos jau šiuo tuo remiasi, — būtent, patyrimu.

Be to, moksleiviams buvo puiki proga atkreipti dėmesio į gynimosi eigą. Visi manevrai buvo gynimosi pobūdžio.

Liūdas Ra.

„SANTAROS“ KARINIO RENGIMO KURSAI

Neseniai prie „Santaros“ sudaryti karinio rengimo kursai, kurių veikimas paskiausiai labai pagyvėjo, ypač prisidėjus 6 pėst. pulko karininkams, kurie, skirdami savo atliekamą laiką, mielai padeda.

Iki spalio 14 d. kursuose priešcheminę apsaugą dėstė kpt. Koškulis, rikiuotės pamokas vedė lt. Šipaila. Paskiausiai rikiuotės pamokas veda jaun. lt. Švarplaitis.

Kursų tvarka pavyzdinga ir programa labai įvairi, viskas atliekama plačiausiu mastu. Rikiuotės pamokos pajvairinamos sportu ir daina, dėl to kursus veik visi lanko didžiausiu susidomėjimu. Kursus veda „Santaros“ Klaipėdos rajono vadas M. Šepokas.

KIEK BAIGĖ NIDOS SKLANDYMO MOKYKLĄ 1935 M.

Ir šiais metais sėkmingai veikusi Nidoje sklandymo mokykla baigė šių metų darbą. Mokyklą baigė A piloto vardui gauti 34 mokiniai, B piloto — 24 ir C piloto — 18 mokinių. Iš viso ore išsklandyta 60 valandų. Kitais metais, manoma, mokinių skaičius žymiai padides, nes šiuo sportu labai susidomėjęs jaunimas.

Alf. Štns

SKAUTAI VYČIAI NESNAUDŽIA

Esant gražiems rudens orams, skautai vyčiai surengė topografijos kursus, kuriuos veda karinio parengimo mokytojas Žiurlys. Jau sužinojome šį tą iš teorijos ir mėginame pritaikyti praktikoje. Jau gana gerai sekasi. Kursuose dalyvauja nemažas būrelis skautų. Be to, dar žada prisidėti ir skautės.

JAUNIMAS Į KARIUOMENĘ VERŽIASI

Šiais metais Ukmergės apskr. naujokų ėmimo komisija turėjo labai daug vargo, ypač būdama širvintuose. Paimtieji antro pusmečio vyrai, kurie karo mokslą pradės mokyti tik pavasarį, komisijos prašė, kad jie galėtų stoti į kariuomenę dar šį rudenį. Komisija, žinoma, prašančiųjų negalėdama patenkinti, turėjo daug jiems aiškinti.

— Ponai, jeigu priimtas, ar negalėčiau rudenį pradėti? — klausia.

— O kas tarnaus pavasarį, broleli? — atsako komisijos pirmininkas.

Nepriklausomybės kovų vietovių jaunimas yra pavyzdžiu kitiems, kaip reikia vertinti karo tarnybą. Nereikia manyti, kad jie namie blogai gyvena, ar stinga darbo. Ne! Jie tik veržiasi į kariuomenę todėl, kad myli savo kraštą ir jo laisvę.

Reikia pažymėti, kad girtų naujokų nepasitaikė.

Juozas

DŽIAUGIASI KARO TARNYBĄ

Širvintos. Esą kariuomenės dalyse iš šios apylinkės kariai džiaugiasi ir giriasi namiškiams, kad karo tarnyba nesunki, kad geri viršininkai ir maistas.

Rašo laiškuose, kad su noru stoja į mokomąją kuopą; kitas džiaugiasi, kad ją baigė jaun. puskarininkio laipsniu.

Džiugu pažymėti, kad pereinamais metais du kariai baigė pirmaisiais mokomąsias kuopas ir gavo tam tikras dovanas.

J. Leb.

PANEVĖŽY RENGIAMAS ĮDOMUS SKAUTŲ SĄSKRYDIS

Lapkričio 1—3 d. Panevėžy rengiamas skautų drauginių sąskrydis. Šiame sąskrydyje dalyvaus Panevėžio, Rokiškio, Utenos tuntų ir Zarasų vietovės draugininkai. Tokių sąskrydžių šiais mokslo metais numatoma surengti ir kitose vietose.

Al. Rūst.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

DAR 11 Į PILKUOSIUS DEBESIS MANKŠTINTI PLIENO PAUKŠČIUS

Spalių 15 d. karo aviacijos karininkų akivaizdoje ir gražiai išrikiuotų lėktuvų eilėse karo aviacijos viršininkas plk. inž. Gustaitis suteikė II eilės karo lakūnų vardus vienuolikai karininkų. Plk. Gustaitis pasakė kalbą, kuria priminė pareigos svarbą ir atsakingumą. Tarp kitko pasakė: „Karo lakūnai pradėjo pavojingiausią laikotarpį, todėl, kad šiame laikotarpyje, pereinant iš II eilės į I eilės karo lakūnus, esti daugiausia avarių ir nelaimių, nes lakūnai jaučiasi viską moką, tačiau jie dar nevisiškai gerai supranta lėktuvą, ypač kritiškais momentais. Taigi būkite, jaunieji lakūnai, atsargūs ir prie visko eikite palaipsniui. Karo lakūnai žvalgai nuo šandien pradėsite savo pasirinktos specialybės darbą. Nemanykite, kad viską mokate ir neužmeskite mokslo į šalį. Žvalgo specializavimosi sritis plati. Radio, foto — vis žvalgo darbo temos“. Jauniesiems karo lakūnams pats plk. Gustaitis įteikė atestatus, o visa aviacijos vadovybė paspaudė ranką. Šie vienuolika karininkų mokėsi 14 mėnesių aviacijos srity. Jie buvo surinkti iš įvairių dalių ir įvairių ginklo rūšių. Dabar perkelti į aviacijos karininkų korpą, gavę II eilės karo lakūnų vardus. Iš 11 baigusiujų 5 pilotai (lakūnai) ir 6 žvalgai.

ŠIŲ METŲ PIRMIEJI ŠAULIAI

Šių metų vieniniame sunkiųjų kulkosvaidžių priziniame šaudyme prizus—laikrodžius laimėjo:

- 1-jo pėst. pulko eilinis Staskevičius Jonas,
- 4-jo „ „ „ Valuška Jonas,
- 6-jo „ „ „ Bučkus Petras,
- 7-jo „ „ „ Balsys Maksas,
- 8-jo „ „ „ Urmonas Antanas,
- 8-jo „ „ „ Petrošaitis Antanas,
- 9-jo „ „ grandinis Karauskas Juozas,
- 2-jo ulonų pulko eilinis Freimonas Jonas.

Šie prizų laimėjimai visiems čia išvardintiems kareiviams įrašomi į jų tarnybos lapus.

PALEIDIMAI Į ATSARGĄ

Šių metų spalio mėn. 29—30 d. paleidžiami į atsargą visi 1934 m. gegužės mėn. 1 d. ir ankstyvesnių tarnybos pradžių kareiviai, kurie ligi š. m. spalio mėn. 31 d. tikroje karo tarnyboje ištarnautų ne mažiau kaip 18 mėnesių.

Pagal Karinės prievolės įstatymą šie kareiviai, paleistieji į atsargą, laikomi:

1. nuo paleidimo dienos ligi 1937 m. spalio mėn. 31 d. sąlyginėse atostogose;
2. nuo 1937 metų lapkričio mėn. 1 d. ligi tų metų, kada jiems sueina 35 metai amžiaus, gruodžio mėn. 31 d. — I rūšies atsargoje, o nuo to laiko ligi tų metų, kada jiems sueina 45 metai amžiaus, gruodžio mėn. 31 d. — II rūšies atsargoje.

LAUKIAM NAUJŲ MŪS KARIUOMENĖS ŠEIMOS NARIŲ

Šių metų rudenį priimtieji į kariuomenę naujokai, kuriems š. m. lapkričio mėn. 1 d. tarnybos pradžia, turi atvykti į paskyrimo vietas š. m. lapkričio mėn. 4—5 dieną.

Pavėlavusiems į kariuomenę atvykti tikrosios karo tarnybos pradžia nustatoma „Taisyklių kareiviams leisti į atsargą“ § 3 p. 3 nurodymais (1926 m. Kr. Aps. Min. Įs. Nr. 89 § 1).

O ten taip pasakyta:

Naujokų tarnybos pradžia laikoma priėmimo formuliare pažymėta diena, jeigu jie į karo žinybos rinkimosi vietą arba kariuomenės dalį atvyko ne vėliau kaip per 15 dienų nuo formuliare pažymėtos tarnybos pradžios ir jeigu už pavėlavimą nebuvo teismo bausti. Jeigu pavėlavo daugiau kaip 15 dienų, arba kad ir mažiau, bet už pavėlavimą buvo teismo bausti, tai jų tarnybos pradžia laikoma į karo žinybos rinkimosi vietą arba kariuomenės dalį atvykimo diena.

Tarnyba visų tų, kurie bus paimti kariuomenėn ištarnauti nustatytą aktyviosios karo tarnybos laiką (datarnavimui), laikoma į karo žinybos rinkimosi vietą arba kariuomenės dalį atvykimo diena.

M.

APDOVANOTI PARTIZANAI - ŠAULIAI

Respublikos Prezidento aktais už nuopelnus Nepriklausomybės kovose apdovanoti įvairiais medaliais partizanai - šauliai.

1) Buv. Perlojos ir Akmens Jokėnų partizanus-šaulius už 1919—1920 m. ir 1923 m. nuopelnus: Vytauto Didžiojo ordino III laipsnio medaliu su kardais 85 asmens ir to pat laipsnio be kardų 4 asmens.

2) Buv. Joniškėlio bataliono partizanus už 1918—1919 m. nuopelnus Vytauto Didžiojo ordino III laipsnio medaliu su kardais 191 asmuo ir to pat laipsnio be kardų — 100 asmenų. D. L. K. Gedimino ordino III laipsnio medaliu 3 asmens.

3) Valerija Karpavičienė-Vitkaitė apdovanota Vytauto Didžiojo ordino III laipsnio medaliu su kardais.

4) Be to, aukščiau minėti asmens, kurie iki šiol dar nebuvo gavę Nepriklausomybės medaliu, taip pat apdovanoti ir šiuo medaliu.

MOKOMOSIOS BATERIJOS IŠLEISTUVĖS

Spalių 19 d. 13 val. 4 artilerijos pulko išleidžiamasis mokomosios baterijos kursas, išsirikiavęs karininkų ramovėj, laukia pulko vado. Atvyksta pulko vadas adjutanto, grupių ir baterijų vadų lydimas ir įsako adjutantui skaityti pulkui įsakymą apie baigimą ir pakėlimą į aukštesnį laipsnį. Pasirodo labai gerai baigė mokomosios baterijos kursą 7%, gerai — 70% ir patenkinamai — 23%. Visi baigusieji pakelti į grandinio laipsnį.

Perskaičius įsakymą, pulko vadas pasveikino pakeltuosius, įteikė mokomosios baterijos baigimo pažymėjimus ir dovanas: pirmuoju baigusiam gr. Jankauskui Albertui — kišeninį laikrodį, geriausiam sportininkui gr. Kontautui Vaclovui sporto draugijos dovaną — laikrodį žadintoją. Kitiems trims pirmiesiems po knygą: „Sparnuoti lietuviai“, „Sodininkystė ir bitininkystė“.

Po dovanų įteikimo karininkų ramovėj bendri pietūs. Per pietus pulko vadas pasakė kalbą nurodydamas viršininko pareigas ir duodamas praktiškų patarimų.

A. N.

KARO TARNYBA EINA Į SVEIKATĄ

Kad mūsų kariuomenėj geras maistas ir racionali fizinė ir proto mankšta, darbas eina kariams į sveikatą, rodo 3 artilerijos pulko karių, atvykusių į kariuomenę 1934 m. pavasarį, padaryta fizinių kūno savumų matavimo kontrolė. Per pusantų metų kūno svorio prieauglis visą ėmimą skaitant procentais štai: ūgis — 18%, svoris — 80%, krūtinės išsiplėtimas (emplituda) — 54%.

V. Balčiūnas

ATLANTO NUGALĖTOJAS LAKŪNAS F. VAITKUS ATŠILANKĖ Į JAUNŲJŲ KAREIVIŲ PRIESAIKĄ

Spalių 16 d. 4 p. L. K. Mindaugo pulke buvo jaunųjų kareivių priesaika. Šioji diena ypatingai išsiskyrė iš kitų ir buvo gana iškilinga, nes atsilankė daug aukštų svečių. Tuo laiku viešėjęs Panevėžyje Atlanto nugalėtojas lakūnas F. Vaitkus su poniu atvyko ir į Pajuostę. Jam, sako, buvo įdomu pamatyti, kaip atrodo mūsų kariuomenė ir geriau pažinti jos gyvenimą. Su juo kartu atvyko divizijos vadas, Panevėžio miesto burmistras, apskrities viršininkas ir daugiau svečių.

Išvykdamas iš pulko lakūnas F. Vaitkus pareiškė, kad Lietuvoje visur kariuomenė daug geriau atrodanti, negu jam buvo pasakojama.

Br.

APDOVANOJO KARIUOMENĖS UGNIAGESIŲ ŽENKLAI

Karo butų viršininkas per kariuom. ugniagesių inspektorių apdovanojo kariuomenės ugniagesių ženklais 4 pėst. pulko jaun. leitenantus: J. Jakubonį, A. Bernadišų, A. Tumavičių ir A. Kalpėką.

Apdovanojamiems ženklus įteikė k-dos viršininkas kpt. Kazanas.

Virš. Markelis

UŽ GERĄ ŠAUDYMĄ APDOVANOTAS IR PAKELTAS Į AUKŠTESNĮ LAIPSNĮ

Šiomet antrajame poligono periode vieniniame priziniame šaudyme iš sunk. kulk. laimėjo pirmąjį prizą 4 p. L. K. Mindaugo pulko 1 kulk. kuopos eilinis Jonas Valuška. Jam, kaip geram šauliui, įteiktas prizas — brangus laikrodis. Be to, buvo apdovanotas ženkleliu „Geram šauliui“ ir pakeltas į grandinio laipsnį. Laikrodyje yra Lietuvos Valstybės Prezidento atvaizdas, o viršelyje šaulio pavardė ir už ką duotas laikrodis.

Dabar visi kulkosvaidininkai sukruoto išsijuosę dirbti, matydami kaip kariškoji vadovybė vertina gerus šaulius.

Br. +

DIDELIS SUSIDOMĖJIMAS KARO TARNYBOS ATSIMINIMO PAVEIKSLU

Kariuomenės štabo spaudos ir švietimo skyriui išleidus naują labai gražų karo tarnybos atsiminimo paveikslą, 7 p. Ž. K. Butegeidžio pulko kareiviai labai susidomėjo juo. Kiekvienas laukia prisiunčiant. Ypač gyvat susidomėjo šio rudens paleidžiamieji.

Al. Sa.

LINKSMAI, DRĄSIAI SKAMBA MŪSŲ DAINOS!

Karo Mokykloje dainavimo mokymas šiomet įtrauktas į mokymo programą ir jis atliekamas nustatytomis valandomis, o ne atliekamu laiku. Beveik visi kariūnai nusipirko Sp. ir Šviet. skyriaus išleistą dainų rinkinį „Dainuojam“ ir spėjo iš jo išmokti jau kai kurias dainas. Netrukus rinktinis choras mano pasirodyti su naujomis dainomis radiofone. Pirmas viešas choro pasirodymas buvo surengtame mokyklos vakare (šio mėnesio pradžioje), kuriame jis užsirekomendavo labai gražiai.

Dainavimo moko muzikas Klemensas Griauzdė.

Kar. Š-kas

JIE LAUKIA NAJOKŲ

Priėmus kariūnus kandidatus, jie buvo paleisti atostogų, iš kurių spalį 17 d. grįžo į Karo Mokyklą. Margaspalvė jaunolių minia įvilktą į kariūnų mundurą ir pradėjo eiti pirmuosius kariško gyvenimo žingsnius. Kariūnai kandidatai apgyvendinti gimnastikos salėje ir iki naujokų atvykimo į pulkus mokykloje eina vieno mokymą. Atvykus naujokams, kariūnai kandidatai iš mokyklos bus išsiųsti į dalis naujokų apmokymui išėiti. Būsimoji XIX laida yra pirmoji, kuri turi aviacijos skyrių.

Kar. Š-kas

PO SUNKIŲ DIENOS DARBŲ KLAUSOMĖS RADIO

I ir II kariūnų aspirantų kuopos įsigijo po radio imtuvą. Už šį malonumą kiekvienas, kariūnas iš savo mėnesinės algos atsižadės jo vieną litą radio išpirkimui.

Vakare po visų dienos darbų gaivinašes švelnia muzika, kuri mus saldžiai užmigdo naktį. Ryte kuopos budėtojo balsas „Kuopa, kelk!“ susimaišo su muzikos garsais.

Kar. asp. VI. Ramanauskas

KULKOS, KURIOS PERŠAUNA GELEŽĮ

Spalį 18 d. 7 p. Ž. K. Butegeidžio pulko mokomoji kuopa buvo išvykusi į Tyrulių mišką (apie 30 km ten ir atgal) atlikti dviejų pagrindinių šaudymų: 1 atstumas 300 m, gulom nuo atramos ir 2 — 100 m su dujokauke be atramos gulom.

Be šitų dviejų šaudymų, buvo praktiškai parodyta iš 100 m atstumo kulkos pramušamoji jėga „S“ ir „SMK“ šovinių: per žvyrą 15 cm storumo, per žvyrą 40 cm, per 5 mm geležies lentą, 9 mm storumo geležies lentą, per 30 cm storumo ažuolą, į išilgą plytą, 20 cm lentas (medines), per 30 cm storumo velėnas ir sprogdintos 2 pėstininkų puolamosios granatos, kurias sprogdino patys jaunieji kareiviai-mokiniai. Kulka „S“, išskyrus žvyrą, visus kliudytus taikinius perkirto.

Paskui abi geležies lentas sustatė vieną prie kitos, iš kurių susidarė apie 14 mm ir į jas buvo šauta šoviniais „S“ ir „SMK“. Kulka „S“ per abi geležines lentas nebepajėgė išlįsti, o „SMK“ kulka geležines lentas kiaurai perkirto.

Ant. Šla.

MOKINIAI LAKŪNAI — ORO VIRTUOZAI

Pradėję skraidyti nuo ankstaš pavasario, mokiniai lakūnai dabar skraido kaip tikri arai. Dabar puikiai valdo Anbo V, III ir pradeda bandyti Anbo VI. Nuo ankstaš ryto iki sūtemų virš Kauno apylinkių kriokia Anbukai „lakūniukų“ miklios rankos valdomi, nardo, knisasi po dangaus mėlynę, užpakalyje palikdami pilkų dūmų juosteles.

Artūras Jovaiša

MOKINIAI MECHANIKAI VĖL PRIE KNYGOS

Spalį 14 d. mokiniai mechanikai iš įvairių aviacijos dalinių susirinko į aviacijos mokyklą tęsti pertrauktą teoretinį kursą, nes kas teoretiškai išėita, tai vėliau daliniuose per 5 mėnesius atliktai praktiškai. Dabar mokiniai mechanikai jaučiasi jau daug moką ir gali reikiant tą savo mokslą parodyti, kadangi be jų nebuvo atliktas joks lėktuvo remontas, joks skridimas. Daug prakaito išlieta dulkėtam poligone ir saulėtoj Palangoj. Kiek buvo nuoširdaus juoko ir įvairiausių išpūdžių pasakojimo susitikus po tiek mėnesių.

5 PĖST. D. L. K. KĖSTUČIO PULKAS

— Spalį 13 d. jauni kėstutininkai įrodydami, kad jau pasirengę svarbioms ir garbingoms tėvynės gynėjo pareigoms, iškilmingai prisiekė amžinai budėti tėvynės sargyboj ir ginti jos nepriklausomybę, nežiūrint nei savo asmenišką naudą, nei pavojaus gyvybei.

— Lengvosios atletikos bėgikai smarkiai rengiasi ir treniruojasi spalį 27 d. bėgimui per miestą, tikėdamiesi atstoti K.S.S. paveržtą iš jų garbę ir išėiti taurės laimėtojais. Treniruotei vadovauja ir rūpinasi lt. Keturakis.

Futbolo komanda taip pat nesnaudžia, bet rengiasi ir treniruojasi rungtynėms, drauge ir revanšui su aviacija.

6 k. ir 2 kulk. kuopai persikėlus į Prienus, mokomoji kuopa dainų atžvilgiu neteko pulke vieno konkurento, viršilos Urbono. Jis yra dzūkas, pats myli dainas ir savo kuopą išmokydavo neblogai sudainuoti. Daugiausia dainuodavo jo paties sukurtas ir melodiją pritaikytas dainas.

J. Budzeika

ŠVIEČIAMĖS IR AUKLĖJAMĖS

7 pėst. pulko I batalionas turi kuklią bibliotekėlę. Kadangi esamos knygos vertingos ir pamokomo turinio, tai bataliono kariai visi mielai skaito. Tai pagirtinas karių susipratimas. Daugiausia mėgstama mokslo ir kariško turinio knygos. Be to, kariai moka knygą gerbti ir ją švariai užlaikyti. Kelis kartus perskaityta knyga atrodo kaip nauja.

San. pusk. M. Grinius

1 p. p. DAUG IR GERAI DAINUOJA

1 p. p. visi darbai ir žygiai lydimi dainų: jos skamba rytą, vakarę, grįžtant iš pratimų, manevrų ar žygių ir dar tam tikromis bei atliekamomis valandomis klasėse ar kareivinėse. Ypač tuo pasižymi mokomoji kuopa, kuri gražiu dainavimu gerai pažįstama ukmergiečiams. Per pasivaikščiojimus nepatingi su daina pražygiuoti ir miesto gatvėmis.

Dainuojamų dainų repertuaras gana didelis (per 150) ir įvairūs, nes kiekviena kuopa ne tas pačias dainas dainuoja, o stengiasi surasti ar net savaip sukurti skirtingas, kad tik būtų gražesnės, skambesnės ir įdomesnės ne tik patiems, bet ir miesto gyventojams paklaudyti. Štai keletas jų: „Tai ženkim į kovą, tėvynės sargai“, „Darius ir Girėnas“, „Į kovą“, „Nors vėtroš užia aplink mus, drąsumas nepražus“ ir t. t.

J. lt. VI. Urbutis

PATRANKOS RODĖ KELIĄ Į VILNIŲ

Spalį 17 d. priešlėktuvinės apsaugos rinktinės jauni kareiviai priėmė priesaiką ir buvo pakelti į eilinius.

Rytą 9 val. A. Panemunės bažnyčioje kapel. kun. Abraitis atlaikė šv. Mišias, o paskui aikštėje prieš rinktinės štabą buvo pati priesaika.

Rinktinė buvo keturkampiu išrikiuota, o viduryje trys kovai parengtos zenitinės patrankos, vamzdžiais nukreiptos Vilniaus link, tartum rodytė rodė ir visiems priminė tautai padarytą skriaudą. Visi susikaupe ir rimtais veidais laukė pačios priesaikos. Tuo momentu prabilo kun. Abraitis ir po trumpo pamokslo perskaitė iškilmingos priesaikos žodžius. Jauni kareiviai, pakėlę rankas, kartojo priesaikos žodžius, pasižadėdami būti pavyzdingais kareiviais ir ginti savo tėvynės laisvę bei nepriklausomybę. Po to priešlėktuvinės apsaugos viršininko padėjėjas mjr. Lavinskas, pasakė kalbą linkėdamas būti tvirtais ir pavyzdingais kariais, būdint savo tėvynės sargyboje. Šia proga reikia pažymėti, kad minima priesaika nėra kokios nors dalies ar pulko eilinė priesaika, bet šis tas naujo mūsų kariuomenės istorijoje, nes tai priesaika pirmųjų naujos dalies kareivių.

A. V.

1 p. p. II ir III BATAL. ATLIKO 25 KM ŽYGI

Spalį 16 d. 1 p. p. II ir III batalionai su senais ir jaunais kareiviais atliko 25 km įtemptą žygį, kuris gana gerai pavyko, nes atsilikusių nebuvo ir kojų nutrynimų nerasta.

Paržygiuojančius kareivius už miesto, kaip visada, sutiko pulko orkestras.

J. lt. VI. Urbutis

1 p. p. 93 GRANDINIAI PAKELTI Į JAUNESNIOJO PUSKARININKIO LAIPSNĮ

Spalių 9—15 d. 1 p. p. didelės darbo dienos, nes apie 100 energingų grandinių nuo ryto iki vakaro įtemptai dirbo, norėdami išlaikyti egzaminus iš 1—15 metų sąžiningo darbo ir įgyti aukštesnį laipsnį.

Ši gražų kareivių pasiryžimą viršininkai atitinkamai įvertino. Dauguma egzaminus išlaikė labai gerai ir gerai, apie 40% patenkinamai ir tik apie 3% neišlaikė.

Beveik visi išlaikiusieji norėtų pulke pasilikti liktiniais, tačiau dėl etatinių vietų stokos daugelis vyks į atsargą ir tas plačias žinias parneš kaimo bernuželiams.

J. ltn. Vl. Urbutis

APLANKĖME ŠIAULIŲ MIESTO FABRIKUS

Spalių 17 d. 8 p. p. 2 bataliono kariai aplankė tris žymiausias Lietuvoje Šiaulių miesto fabrikus, susipažino su jų įrengimais ir darbu. Pirmiausia batalionas atvyko į garinį Ch. Frenkelio odų ir batų fabriką „Batas“, kur buvo supažindintas su mūsų ir užsienio atgabentos žaliavos apdirbimu. Kadangi fabrikas turi daug skyrių, tai juos apžiūrėti batalionas buvo išdalytas būriais. Fabriko vadovybė kiekvienam būriui paskyrė savo instruktorių, kuris labai nuoširdžiai aiškino kariams nesuprantamus dalykus. Apžiūrėjus fabriką „Batas“, tą pačią dieną buvo apžiūrėti pirmieji saldinių ir šokolado fabrikai „Rūta“ ir „Birūtė“, kurių direkcijos nuoširdžiai priėmė karius, pavaišino savo gaminiais, parodė fabrikų įrengimus, saldinių gaminimą ir paskiausias išradimus bei patobulinimus.

A. J.

MES ŠACHMATUOJAM

Šiais metais, kaip ir paskiausiais trejais, karo aviacijos puskarininkiai rengia šachmatų turnyrą — geriausio šachmatininko vardui įgyti. 1933 ir 1934 m. šį vardą buvo laimėjęs vyr. pusk. Radžiūnas, II vietą vyr. pusk. Šarkauskas ir III vietą vyr. pusk. Bobelis. Dabartinis turnyras turės nustatyti geriausią šachmatininką. Po šio 5 šachmatininkai, surinkę daugiausia taškų, bus A klasės ir vėl 5 B klasės. Turnyre dalyvauti įsirašė apie 25 puskarininkiai. Po turnyro aviacijos šachmatininkai mano rengti rungtynes su įvairiom dalim bei organizacijom. Pereitais metais tokių rungtynių buvo keletas. Aviacijos puskarininkių tarpe šachmatai labai mėgiamas sportas.

Artūras Jovaiša

Kariuomenės teismo kronika

— 4 artilerijos pulko virš. Petras Šikšnius, 1927—1932 m. būdamas liktinių puskarininkių ir civ. tarnautojų taupomosios skolinamosios kasos sekretorium, neįtraukė į pajamų knygas 1.527 litų 45 ct. ir tuos pinigus paėmė sau. Taip pat laisvųjų indėlių nelaikė padėjęs į banką, o juos naudojo savo reikams. Pagaliau pasisavino kasos pinigų 3.940 lt. 75 ct. ir juos išleido. Už tai teismo sprendimu nubaustas 1 metais karo kalėjimo su Karo Baudž. Statuto 52 str. pasekmėmis.

— 5 pėst. pulko eiliniai Jonas Ganusauskas ir Antanas Glušauskas nutarė bėgti į Lenkiją. Iš Kauno jiedu traukiniu pasileido į Vievį. Eidami per administracijos liniją, jiedu sutarė persiskirti ir susitikti tik anoje pusėje. Po kelių dienų jie kitas kitą susirado... Vilniaus kalėjime. „Blogai, brolau, ne taip jau gerai lenkai mus priėmė kaip mudu manėme“. Sėdi vieną dieną, kitą, savaitę, o po to išleidžia juos į laisvę ir sako: „Štai storastijos leidimai gyventi mūsų krašte, jokių pašalpų nelaukite, tvarkykitės kaip kuris išmanotė“. Jonui Ganusauskui toks lenkų šaltumas labai nepatiko. Slankiojęs iš vieno kampo į kitą, pasiuvęs kai kam batus, kai kam kifokį darbelį padirbęs, bet gavęs tik kelis grašius ir lenkišką aciū. Ir taip jis, bado ir vargo nukamuotas, pasileidęs atgal į Lietuvą. Kur palikęs jo draugas Glušauskas, jis nesužinojęs. Bet tai jam ir nesvarbu, nes kiekvienas atsakysim atskirai. Teismas Ganusauską nubaudė ketveriais metais s. darbų kalėjimo, atėmė iš jo teises ir kario vardą.

— Plėšikų gaujos, veikusios Kauno, Marijampolės ir Alytaus apskrityse ir padariusios keliolika nusikaltimų, dalyviai nubausti: Alfonsas Karpavičius mirties bausme, Mykolas Pažiūra, Boleslovas Dijokas abu iki gyvos galvos s. d. kalėjime kalėti ir Mykolas Kochanauskas — 6 metais s. d. kalėjimo.

— „Kvailys pabėgo ir jį pagavo, o kai aš bėgsiu, tai manęs niekas nepagaus“, — kalbėjo 9 pėst. pulko j. k. Stasys Jankauskas, o š. m. rugpiūčio 1 d. tikrai pasileido „ne kvailio keliais“ iš Marijampolės į šiaurę. Bet vos pasiekęs Kėdainius, buvo pagautas ir atiduotas teisman. Spalių 18 d. sprendimu Stasys Jankauskas nubaustas 4 metais s. d. kalėjimo.

KSS — KDS 6:0 (2:0)

Spalių 20 d. Klaipėdos pirmenybėms buvo priešpaskutinės futbolo rungtynės. KSS susitiko su ap. lygos naujoku KDS. Nežiūrint į tai, kad KSS draugiškose rungtynėse prieš mėnesį tą pačią KDS komandą nugalėjo net 11:1, paskutiniai dabar parodė atkaklų pasipriešinimą. Puslaikis baigėsi 2:0 KSS naudai. Antras puslaikis baigėsi 4:0. Be to, tenka pabrėžti, kad KDS turėjo keletą mirtinų progų ir net 11 m baudą, kurių vis dėlto neišnaudojo.

Dabar Klaipėdos apygardos lygos futbolo klasės lentelė atrodo šiaip:

Komandos	žaidė	taškai	golai
1. KSS	2	4	16:0
2. Šaulys	2	4	5:3
3. MSK	3	2	5:13
4. KDS	3	0	1:11

Jonas A. Misiūnas

KARO MOKYKLA — JSO LL 5:1 (3:0)

Spalių 19 Kariuomenės stadione Karo Mokykla draugiškose rungtynėse kovojo prieš JSO. Pirmą puslaikį mokykla žaidė pavėjui ir JSO visiškai prispaudė. 12 min. 11 m bauda mokyklos naudai, kuri įmušė Tallat-Kelpša. 22 min. pro išbėgusį vartininką sviedinys lekė į kampa, ir 2:0 mokyklos naudai. 35 min. Paulionis galva įmuša dar vieną, ir jau 3:0 mokyklos naudai.

Antrą puslaikį JSO, žaisdama pavėjui, atsigaua, žaidimas išsilygina ir pagyveja. JSO dažniau atsilankydavo prie savo priešo vartų ir 5 min. „sukombinuoja“ vienintelį golą. Toliau žaidžiama be persvaros, tik puslaikio gale kariūnai priešą vėl suspaudžia ir 35 min. įmuša 4:1, o paskutinėj minutėj 5:1 Karo Mokyklos naudai.

Kar. asp. Vl. Ramanauskas

KARO POLICIJOS MOKYKLA — 1 HUSARŲ PULKAS 6:1

Spalių 19 d. karo policijos mokyklos aikštėj buvo antros draugiškos futbolo rungtynės tarp karo policijos mokyklos ir 1 husarų pulko. Antrose rungtynėse karo policijos mokykla išstatė pirmąją savo komandą, į kurią įėjo ir keli LFLS B klasės žaidėjai. Tuó būdu gautas visiškai netikėtas rezultatas husarų nenaudai.

V-šaitis

TAURAS — MAKABI 4:1 (4:0)

Spalių 19 d., užėmusi Tauro komanda pirmenybėse priešpaskutinę vietą, žaidė su AL nugalėtoju draugiškas rungtynes ir laimėjo 4:1.

Tad vargu ar Makabi pavyks nugalėti JSO ir užimti vietą LL komandų tarpe.

LGSF — LFLS 2:2 (2:0)

Spalių 20 d. paskutinės pirmenybių rungtynės žaidė LGSF ir LFLS. Abi komandos stengėsi užimti geresnę vietą pirmenybėse ir ypač LFLS, kuri galėjo atsidurti II-oj vietoj, tačiau nepavyko.

Pirmą puslaikį LGSF, žaisdama pavėjui, laimėjo 2 golus, kurių 7 m. įmušė Klimas ir 10 m. Bužinskas. Antram puslaiky vėjas padeda dėl LFLS ir jie visą laiką persvaroj, tačiau rungtynes sugeba baigti vos lygiom. Golai: 30 m. Karaliaus ir 23 m. irgi Karaliaus. Teisėjas Aleksandravičius referavo blogai.

Š.Š.KOVAS — MSK 2:1 (2:0)

Spalių 20 d. irgi paskutinės pirmenybių rungtynės žaidė dviem taškais atsilikęs Kovas su pirmaujančiu MSK.

Pirmą puslaikį Kovas žaidžia pavėjui ir tai jiems labai padeda, tačiau golai krito tik 2. 10 m. Sabaliauskas įmuša 1:0 ir 36 m. jis irgi su galva 2:0.

Antram puslaiky vėjo pagalba persvaroj MSK ir Kovą prispaudė, tačiau įmušė tik vieną golą (12 m. Lingis). Išlyginti nepavyko ir dėl pirmos vietos dar kartą teks susitikti, nes abi komandos surinko po lygiai taškų (13).

SUSIDARĖ ŠACHMATININKŲ BŪRELIS

Priešlėktuvinės apsaugos rinktinės mokomosios komandos kareivių būrelis, šachmatų mėgėjai, sudėję pinigus nusipirko šachmatų ir atliekamam laikui lavinasi lošti. Tai sveikintinas dalykas, nes rimtas, ne azartiškas lošimas šachmatais lavina dėmesį ir sumanumą. Tuo galės pasinaudoti ir tie, kurie dar visiškai nemoka lošti, — jiems bus gera proga išmokyti.

A. V.

Jūs Šaulių gyvenime

GINKLŲ FONDAS AUGA

Iš Panevėžio šaulių moterų 2 būrio suruoštos arbatėlės Ginklų fondui surinkta apie 300 litų.

Įeinant į iškilmingą posėdį, kuris buvo spalio 16 d. šaulių teatre Atlanto nugalėtoji Vaitkui pagerbti, suaukota apie 300 litų. Lapkričio 3 d. Mėrgos šaulių moterų būrys rengia šeimynišką vakarą. Visas pelnas skiriamas Ginklų fondui.

P. Š.

ZANAVYKŲ ŠAULIŲ MANEVRAI

Spalio 13 d. L.Š.S. XVII Šakių rinktinės rajone Lukšiai — Sutkai buvo rajoniniai lauko pratimai — manevrai. 12 d. iš vakaro mėlynieji rinkosi į Lukšius, o raudonieji į Sutkus. Į raudonųjų grupę įėjo ir 9 Plokščių šaulių būrys, kurio manevruose dalyvavo 197 šauliai. Tame skaičiuje šauliai pėstininkai, raitininkai, šaulės moterys ir būrio orkestras. Plokštiečių stovykloje Sutkuose buvo gražus šauliškas pasilinksminimas.

Mirglonas

PAFRONTĖS ŠAULIAI BUDI

Atsižvelgdami į gyvenamojo momento svarbą, šešuolėlių šauliai smarkiai rengiasi karinėje srityje ir stengiasi netarnavusius kariuomenėje išmokyti nors pagrindinių rikiuotės dalykų.

Pereitą sekmadienį buvo bandomasis pavojus, į kurį atvyko visi šauliai, nežiūrint į tai, kad kai kuriems į būrio štabą gan nearti.

Juodis

KLAIPĖDOJE ORGANIZUOJASI ŠAULIAI SLIDININKAI

Klaipėdos Dariaus ir Girėno šaulių būrio vadovybėje kilo sumanymas suorganizuoti šaulių - slidininkų būrį. Iškėlus šią mintį pasirodė, jog atsirado nemažas skaičius šaulių šio sporto mėgėjų ir tam sumanymui pritarė. Rūpinamasi, kad palengvintomis sąlygomis galėtų gauti didesnę skaičių slidžių. Tai tikrai sveikintinas šaulių sumanymas, kuris, reikia tikėtis, tikrai bus įgyvendintas.

Jonas A. Misiūnas

AUSTRŲ KARINIŲ ORGANIZACIJŲ SUJUNGIMAS

Ligšiol atskirai veikusios karinės Austrijos organizacijos — patriotinis frontas ir gynimosi frontas — sujungtas į vieną organizaciją, pasivadinusią „Savanorių milicija — Austrijos tėvynės apsauga“. Sąjungos vadu paskirtas vicekancleris kunigaikštis Starhemberg'as. Tarp kariuomenės ir savanorių milicijos bus palaikomas nuolatinis bendradarbiavimas.

GRAIKIJOJ PAILGINAMAS KARO TARNYBOS LAIKAS

Graikijos ministerių kabinetas priėmė dekretą, kuriuo įvedama 2-jų metų karo tarnyba. Dekretas bus pradėtas vykdyti nuo kitų metų balandžio mėn.

„HELISTATIC“ — SAUGUS LĒKTUVAS

Užsienio spaudos pranešimu, Paryžiaus apylinkėse šiomis dienomis buvo išbandytas naujas lėktuvas, kuris, jo išradėjo Bourcell'io manymu, visiškai apsaugotas nuo avarijų pavojaus.

Naujasis aparatas, pavadintas „Helistatic“, yra lėktuvo ir baliono kombinacija. Šis lėktuvas pakyla ir nusileidžia visai statmeniškai. Be to, ore gali sustoti ir stovėti vienoje vietoje.

„Helistatic'o“ sudėtinės dalis sudaro cigaro pavidalo balionas su sparnais prie uodegos ir metaliniais lynais prie jo prikabinata gondola, kuri savo pavidalu ir konstrukcija labai panaši į lėktuvą. Gondolos, kuri pagaminta iš lengvo metalo, priešaky įrengtas 60 a. j. motoras ir propeleris, kurio pagalba aparatas varomas horizontaliai. Kitas propeleris įtaisytas ties lakūno sėdyne. Jo pagalba atliekami statmeniški aparato judesiai.

Kai balionas tinkamai pripildytas vandeniliu, tai lėktuvas ore įgauna statinę būklę, t. y. stovi vietoje, jei tik motoras išjungtas.

Bourcell'io išradimas, kaip praneša spauda, sukėlė didelį susidomėjimą Prancūzijos aviacijos sferose.

KIETAS BENZINAS

Anglų spaudoje rašoma apie naują amerikiečio mokslininko-chemiko išradimą. Po 16 metų bandymų New-Yorko universiteto laboratorijose pavyko išrasti būdą, kuriuo labai pavojingas gaisro atžvilgiu benzinas paverčiamas kietu degalu, pavadintu „solinu“. Solinas apsaugoja automobilį ar lėktuvą nuo gaisro.

Per bandymus į indą su 22,5 litrais solino buvo iššautos 4 uždegamosios kulkos, tačiau sprogo neįvyko. Po to solinas buvo pašildytas ant atviros ugnies ir neužsidegė. Tik kai ugnis buvo prikišta prie pat solino gabalo, tai jis pradėjo lėtai degti.

Bandant naują medžiagą motore paaiškėjo, kad solinu varomas motoras dirbęs žymiai geriau, negu benzinu varomas.

Solinas gali būti gaminamas įvairaus kietumo. Automobilyje ar lėktuve solinas įdedamas į specialią gobturą ir išildomas atidirbtomis motoro dujomis. Pašildytas solinas pradeda garuoti ir benzino garai įsisiurbia į degimo kamerą.

Paties išradėjo pareiškimu solinas galima laikyti atvira ore — per mėnesį išgaruoja arti 0,75% medžiagos. Jei laikyti soliną uždaruose induose, tai jis visai negaruoja. Išradėjas saugoja soliną užkimštame inde per 8 metus.

Solino gamyba kainuoja kiek brangiau, negu paprasto benzino, tačiau solino eksploatacija žymiai pigesnė, nes nereikia brangių bakų, benzintiekių (vamzdžiais) ir t.t.

NETRUKUS PER VANDENYNĄ SKRISIME PER VIENĄ DIENĄ

Amerikos valdžia surado žymųjį Fokerį ir užklausė apie ginklų tiekimą Abisinijai. Šia proga Bertran'as Žuvenel'is prisimena labai įdomų susitikimą su Fokeriu šiais metais ant laivo „Normandija“.

Tvirtas, judrus, saulės nudegintu veidu Fokeris atrodė žymiai jaunesnis, negu turi metų. Didžiojo karo metu jis turėjo tik 24 metus.

— Tai jūs ir esate tasai žmogus, kuris karo metu vokiečiams statė lėktuvus? — paklausė prancūzų žurnalistas.

— Taip, tai aš! 14.000 lėktuvų.

Tai pasakęs Fokeris gardžiai nusijuokė.

— Aš olandas, bet tėvai mane išleido mokytis į Vokietiją. Karo metu man buvo atsibodę statyti lėktuvus ir aš norėjau išvažiuoti, bet mane gąsdino, kad sulaikys prie sienos. Aš likau ir toliau statiau lėktuvus. Uždirbau daug pinigų, bet daug netekau kritus markei.

— Dabar Olandijoje dideli jūsų fabrikai, jūs ten statot didelius transporto ir bombų mėtymo lėktuvus?

— Taip, Fokerio XXXVI modelis neblogas kaip komerciniams, taip ir kitiems tikslams, — pasakė primerkęs akį.

— Kokios nuomonės apie būsimą oro (erdvės) karą?

Fokeris vietoj atsakymo smarkiai nusišypsojo. Žurnalistas paklausė apie vokiečių aviaciją.

— Vokietija greit turės stipriausią karo laivyną pasauly.

— Ar yra radikalės priemonės prieš oro ataką?

— Tai niekis! Vienintelė apsigynimo priemonė prieš oro atakas — tai patiemis ardyti prieš aviacijos bazes.

— Ar galima sakyti, kad oro puolimai per kelias dienas duotų laimėjimų vienai ar antrai pusei?

— Nemanau. Į kiekvieną oro ataką tuojau seka ataka iš priešingos svarbių punktų pusės. Ar matėt jūs pešantis krabus (jūrų vėžiai), kurie vieni kitiems atplėšia kojas? Oro karas atitinka tokiems krabams. Tikriausiai, aviacija nesutrumpins kariavimo laiko. Ir galutiną sprendimą apie laimėjimą duos tik susitikimas žemėje.

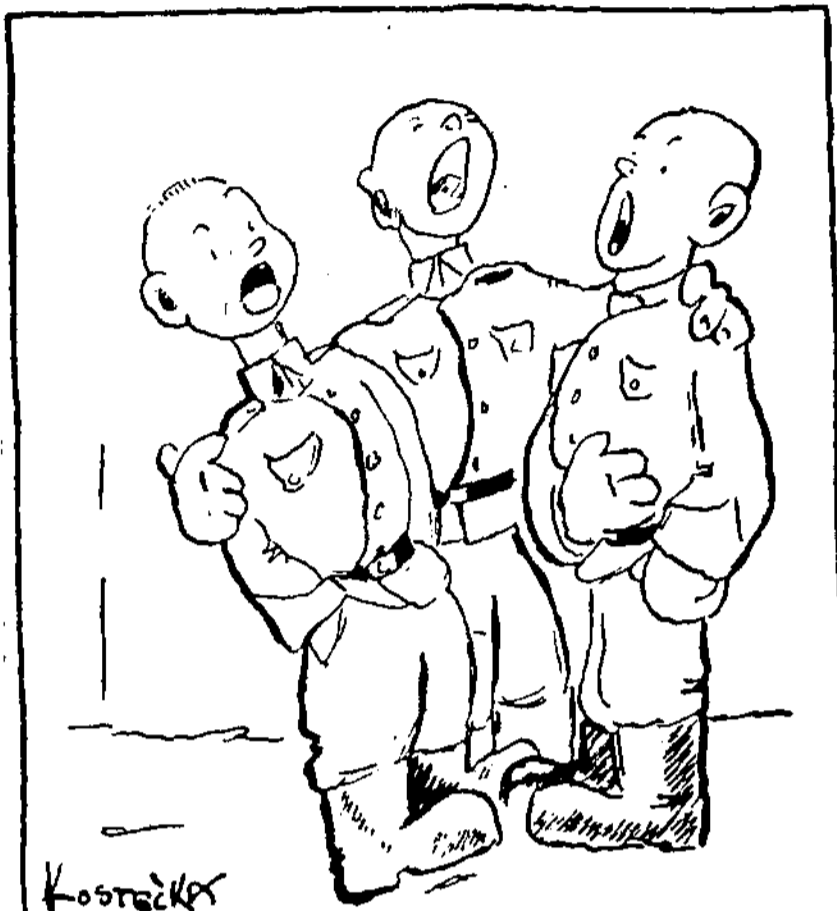
Pasikalbėjimas buvo greičiausiai laive „Normandija“.

— Puikus laivas, — pasakė Fokeris, — tačiau, kol jis baigs savo dienas, oro susisiekimai tarp Europos ir Jungt. Amerikos Valstybių užkariaus visas pilietines teises. Žmonės skraidys per vandenyną greičiau kaip per vieną dieną. Tuo būdu „Normandija“ ne tik puikiausias transatlantinis laivas, bet ir paskutinis. Tačiau gaila, nes keliauti tokiais laivais vienas malonumas.

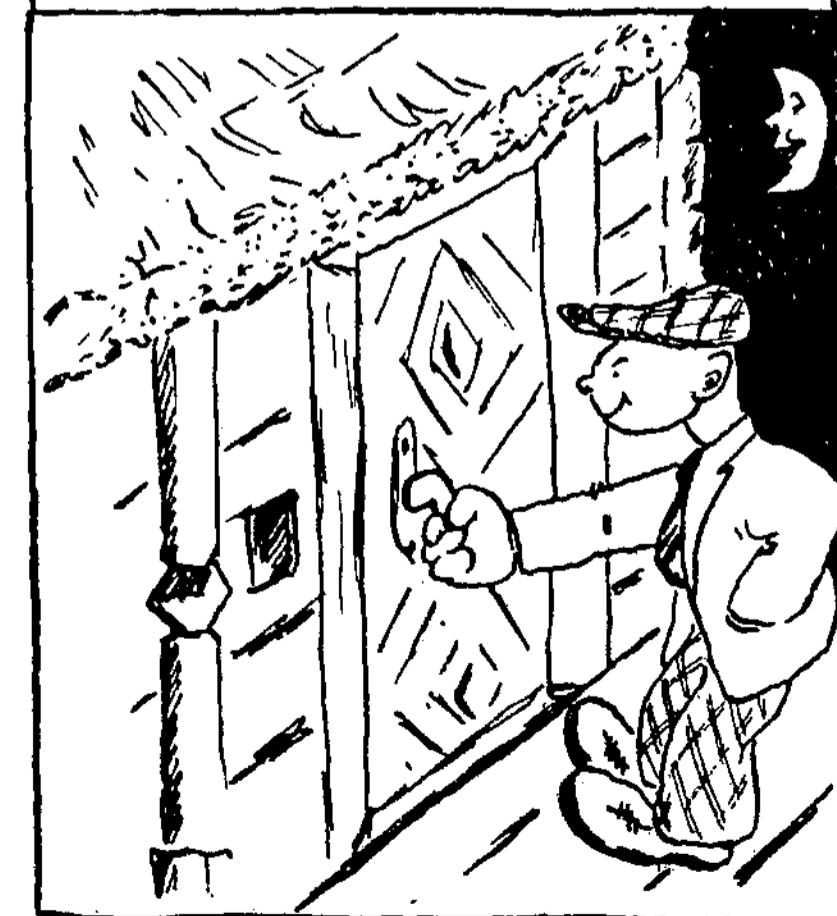
Taip apie aviacijos dabartį ir ateitį atsiliepė vienas žymiausių pasaulyje lėktuvų statytojas ir žinovas. VI.

EISIM, BROLELIAI, NAMO NAMO...

KOSTRICKA

I. Griaudi paskutinė daina — sutartinė.

II. Dar griaudesnis paskutinis „sudienu“.

III. Nei leidžiamo, nei asmens ženklas savo mergele.

NEBUVO PAVOJAUS

— Ar tamstai teko kada nors pergyventi autobuso katastrofą? — j. kareivis klausia eilinio.

— O kaipgi, net kelis kartus, — sako eilinis.

— Ir jokio pavojaus tada tamstai nebuvo?

— Ne, nes visa tai buvo rodoma kine.

PAMOKOJE

— Vyrai, ką išmoksitė, tą ant pečių nereiks nešioti, — baigęs pamoką skyrininkas primena jauniems kareiviams.

J. kareivis Šipulys (patylo-mis): — Aš su šautuvu, rodos, jau gana gerai išmokau apseiti, bet vis kasdien ji reikia nešioti.

SKIRTUMAS

Būsimasis kareivis, klausydamasis transliuojamo per radio kariuomenės pusvalandžio, galvoja:

— Na, ir tikėk tu, žmogau! Kai kas pasakoja, kad kariuomenėje duodamos valandos, o, iš tikrųjų, tik pusvalandžiai, ir dar tokie trumpi.

KODĖL IŠVAŽIUOJA

— Kodėl jūs, sūneli, vasarą visados į tą poligoną išvažiuojate? — klausia motina atostogų parvažiavusio sūnaus.

— Matai, mamytel! Gydytojas pripažino, kad vasarą mieste būna labai nesveikas oras, pilnas visokių dulkių, todėl ir važiuojame kur būna tyras oras.

GERIAUSIA PRIEMONĖ

Pulko salėje j. kareiviams buvo paskaita apie nuodingąsias dujas ir apsisaugojimą nuo jų. Paskui pulko gydytojas laiko paskaitą apie bakterijas ir jų įtaką žmogaus organizmui. Per paskaitą klausia j. kareivį Dagilį:

— Pasakyk, tamsta, kaip geriausiai apsisaugoti nuo bakterijų?

— Su dujokaukėmis, ponas gydytojau, — drąsiai atsako j. kareivis. Mk.

KITAI PAKALBĖS

— Jei tu, Juozai, becidamas pietų, besigrūdams ir vėl man užlipsi ant kojos, tai kitaip pakalbėsime!

— Be reikalo: aš tik lietuviškai temoku.

VIRTUVĖJE

— Skaičiau, kad ir Napoleonas yra pasakęs, jog svarbiausia kariuomenėje virtuvė.

— Pripažįstu, drauguži, ir aš. O ypatingai po manevravimo ir rikiuotės, ir kai išvirti šviežūs kopūstai su gera porcija...

MAŽAS NESUSIPRATIMAS

— Aš visada turiu atsargoje tą keletą litų, — sako vienas puskarininkis.

— Tai, vadinas, tu nežadi prašyti paklikt liktiniu, kad rengiesi atsargai. b.

NEBUVO MATĖS

Žinomas savo keistumais Bavarijos karalius Liudvikas II kartą, bevažinėdamas po savo kraštą, sutiko vieną kaimietį be kojų, su ramentais.

— Kur gi netekai kojų? — paklausė karalius.

— Ties Sedanu (garsiosios prancūzų su vokiečiais kautynės).

— Argi nepažįsti manęs? Juk aš esu Bavarijos karalius, jūsų vadas.

Kaimietis kariškai pagerbė ir atsakė:

— Juk aš visada kovojau pirmojoje linijoje, todėl visai nenuostabu, kad Jūsų Didenybės nebuvau matęs.

IRGI GAILESTINGUMAS

Provincijos miestelyje į geresnius namus užėjo labai sulysęs, nesiskutęs ir išvargęs žmogelis. Jis prašo padėti jam ir kuo nors paremti. Sako:

— Esu bedarbis cirko artistas...

— Kuo gi tamsta vertėsi cirke?

— Ugnį rydavau... Jau dvi dienas nieko nesu burnoje turėjęs...

— Labai gaila, kad tamsta užvakar nebuvai atėjęs. Kaip tik ant mūsų aukšto buvo kilęs gaisras... Būtum tamsta ilgam laikui prisivalgęs.

DIRŽELIO REIKŠMĖ

Kartą viena panelė pribėgo prie kareivio sargybinio uniforma ir klausia:

— Prašau man pasakyti, kodėl jūsų šalmų dirželiai visada pasmakrėj?

— Matai, tamsta, kad smakras galėtų pasilsėti, ne visada atsakydamas į negudrius klausimus.

IŠ KUR RASA ŽEMĖJE?

Mokytojas: — kuris jūsų gali man paaiškinti, koku būdu atsiranda rasa?

Visa klasė tyli. Pagaliau atsiliepia mažasis Jonukas:

— Žemė sukasi taip greitai, jog net išprkaituoja — štai ir atsiranda rasa.

IŠGUDRĖJO

— Ar dar sapne dažnai tebevaikštai?

— Ne, jau dabar guldamas pasiimu į lovą pinigų, kad galėčiau važinėti.

TADA GALIMA

— Klausyk, Zigmaj, ar tau vis dar labai skauda dantis? — klausia eilinio Smilgos.

— Taip, drauguži, nieko net į burną negaliu imti.

— Puiku, tai pasaugok mano medų, kol grįšiu. b.

Estijos bibliotekos

Spalių 5—7 d. Estijoje buvo suvažiavę į II Pabaltijo valstybių bibliotekorių kongresą visų šių kraštų bibliotekorių draugijų atstovai. Lietuva atsiuntė 11 žm. (jų tarpe ats. plk. lt. prof. Vaclovas Biržiška), Latvija — 24 žm., estų dalyvavo apie 60 žm., iš jų du karininkai: kariuomenės štabo bibliotekos viršininkas majoras K. Liivola ir sujungtų karo mokymo įstaigų bibliotekos viršininkas kpt. V. Kuldvere.

Kongreso prezidiumą sudarė estų valstybinis bibliotekos direktorius A. Sibul, Latvijos valstybinės bibliotekos direktorius M. Stumbergs ir mūsų Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekos direktorius prof. Vacl. Biržiška. Kongresas išklaušė 10 pranešimų, iš kurių ypač įdomus buvo: A. Sibulio — apie Estijos bibliotekas, A. Augstakalnio (latvio) apie estų ir lietuvių knygų vertimus į latvių kalbą ir prof. Vacl. Biržiškos apie spaudos uždraudimą Lietuvoje (1864—1904 m. laikotarpyje). Buvo parodyta daug bibliotekų, archyvų, muziejų, pagaliau ir patys Talino ir Tartu miestai, kur kongresas posėdžiavo ir vakarais net truputį... šoko.

Estijoje nuo 1925 m. veikia bibliotekų įstatymas. Šiomet estai minėjo savo pirmosios spausdintos knygos 400 m. sukaktuves, Valstybės Prezidento K. Pāts'o bibliotekų steigimo propagandos pradžios 25 m. sukaktuves ir, pagaliau, bibliotekų įstatymo 10 m. sukaktuves. Bibliotekos laikomos savivaldybių; prisideda lėšomis ir vyriausybė. Savivaldybė gali apdėti gyventojus mokesčiais bibliotekoms laikyti iki 2 sentų (mūsų 3,2 ct.) nuo vieno gyventojų. Iš nerangių skaitytojų knygas išreikalauja policija. Bibliotekų skaičius auga: 1919 m. jų buvo 200, dabar 1935 m. — 712 viešųjų bibliotekų, kurios prieinamos visiems. 1934 m. perskaityta visos bibliotekų knygos (1.765.000 egz.), t. y. kiekvienas vidutiniškai perskaitęs per metus 1,5 knygos. Žmonės labai priprato prie bibliotekų. Skaitoma labiausiai grožinę estų literatūra, arti 80% visų perskaitytų knygų. Bibliotekoriai turi būtinai baigti gimnazijos kursą, dirbti metus didesnėje bibliotekoje (vad. bibliotekos aspirantai) ir išlaikyti tam tikrus egzaminus prie valstybės bibliotekos. Šiomet laikė egzaminus 300 žm., neišlaikė tik 3. Bibliotekos turi pirkti knygas iš tam tikro sąrašo, sudaromo švietimo ministerijoje.

Kariuomenės bibliotekų yra 64 su 219.598 t. Stambiausios bibliotekos: sujungtųjų karo mokymo įstaigų (K. Ū. Oppeautuste raamatukogu) turi 72.853 t., kariuomenės štabo (Kaitsevāgede staabi raamatukogu) — 25.848 t., kitos 36 turi nuo 1000 iki 9000 tomų, o 26 — nuo 100 iki 1000 t.

Majoras A. Ružancovas

Naujieji leidiniai

A. Vienuolis. RAŠTAI IX t. Ministeris.

Romanas, Sakalo b-vės leidinys, Kaunas, 1935 m., 222 psl. Kaina Lt. 3.

Perskaičius šio romano antrašte ne vienam, tur būt, galvoje kyla mintis, kad autorius savo veikale vaizduos kurį nors politinį karjeristą. Tačiau jau pirmieji romano puslapiai šią mintį išblaško. Šio veikalo tema — tauraus senbernio ir vėjavaiškos mergaitės romanas.

Aukštas vienos ministerijos valdininkas Balčiūnas įsimyli tos pat ministerijos savo valdinę registratorę Aliutę Bernotyte. Balčiūnas ją myli idealiai, platoniškai ir apie vedybas nesvajuoja, nes jis daugiau negu dvigubai už ją senesnis. Tačiau sukčius Simaitis jam apsuoko galvą ir apvedino su Aliute. Tos vedybos nieko gero nedavė, nes Aliutei rūpėjo ne šeimos gyvenimas, bet prabanga, kurią jai žadėjo Balčiūno santaupos. Tuoj po vestuvių jaunavedžiai išvyko į užsienį. Monte Karlo kazino ji buvo išlošusi daug pinigų, bet juos vėl pralošė. Pagaliau dar užsieny su jaunąja žmona „medaus mėnesius“ beleisdamas, Balčiūnas gavo žinią, kad jis atleistas iš tarnybos ir jam paskirta nedidele pensija. Žmona, kuriai rūpėjo ne senas vyras, bet jo pinigai, nuo jo užsieny pabėgo su kitu. O Balčiūnas, nelaimės prislėgtas, sugrįžo į Lietuvą ir pensininku apsigyveno viename gražiame Lietuvos miestelyje. Čia jis skaudžią savo gyvenimo dramą pasakoja autoriui.

Iš šio Vienuolio romano, kaip ir aplamai iš visos jo kūrybos, dvelkia pesimizmas, nusivylimas gyvenimu. Kuone visi romano personažai žmonės bevaliai, plaukia ten, kur veža stipresnė gyvenimo srovė. Tvirtos charakterio, aiškių gyvenimo principų, idealizmo šio romano personažuose kaip ir ne-

matyti. Tik vienas Balčiūnas, centrinis šio romano personažas, yra žmogus taurus ir idealistas. Tačiau tas jo idealizmas kažkoks naivus: jis iš pirmo pamatymo viską sau piešia šviesiomis spalvomis, žmones įsivaizduoja geresnius negu jie iš tikrųjų yra. Arčiau gi su jais susidūręs pamato visai ką kitą. Štai čia ir glūdi jo gyvenimo drama.

Visi romano personažai atvaizduoti ryškiai ir įtikinamai, nors kai kur ir gerokai prasilenkta su gyvenimiškąja ir meniškąja tikrove. Stilius sklandus, kalba gyva ir gana taisyklinga ir reikia tikėtis, kad mūsų skaitančioji visuomenė ji skaitys su įdomumu.

A. Daugeliškis

J. Retkliff. RUSŲ IMPERIJOS GALAS.

Romanas. Išvertė Vl. Narutavičius. Sakalas. Atspauda iš „Ryto“, 1935 m., 240 psl. Kaina Lt. 2.

Bolševizmas, nuvertęs caristinį režimą, sukretė rusų tautą iš pamatų. Be galo žiauri bolševizmo kova su žlungančia rusų imperija literatui duoda labai daug dėkingos medžiagos. Todėl nenuostabu, kad iš šio laikotarpio jau yra sukurta nemaža veikalų. Ir šis romanas Rusų imperijos galas vaizduoja ši kupiną žiaurumo ir kilnaus heroizmo laikotarpį. Tačiau šis romanas nei meniškumu nei bešališku tikrovės pavaizdavimu nepasizymi. Šiaip jau jis gana įdomus pasiskaityti.

D r a s J o n a s M a t u s a s. UKMERGĖS MŪŠIS (1435-1935)

Knygelė nors nedidelė, bet labai įdomi ir vertinga. Joje autorius labai smulkiai, pasirėmęs daugeliu pirmos eilės šaltinių, supažindina su garsiuoju Ukmergės (kitai vadinamas Pabaisko) mūšiu. Jame dalyvavo, iš vienos pusės, sujungta Lenkų ir Lietuvos kariuomenė, vadovaujama D. L. K. Zigmanto, o iš antros — buvusio D. L. K. Švitrigailos ir Livonijos ordino magistro kariuomenė. Laimėjo pirmoji pusė. Kautynės buvo smarkios ir atkaklios. Š. m. rugsejo 1 d. kaip tik buvo minimos tų kautynių 500 m. sukaktuvės.

Ši knygelė gera proga susipažinti ir panagrinti tas kautynes, kurios mūsų istorijos vadovėliuose mažai teaprašytos. Pati knygelė yra atspaudas iš š. m. Vairo 9—10 nr.

V y t a u t a s L a p š y s. UŽ VISUS, VISIEMS

Knygelė yra šaltinio priedas Misijų Dienai. Joje aiškinamas misijonierių darbas tarp pagonių, nešant ten Kristaus šviesą, ir raginama ne žodžiais, bet gyvais darbais prisidėti prie tos kilnios misijos.

J. Mičiulis. BAŽNYČIOS ISTORIJA

Vadovėlis skiriamas gimnazijoms. Išleido Sakalas. 170 psl. Kaina 4 lt.

Zigm. Kuzmickis. LIETUVIŲ KALBOS SINTAKSĖ

Vadovėlis skiriamas viduriniosioms ir aukštesniosioms mokykloms. Čia turime III-ji pataisyta leidimą. Sakalo b-vės leidinys. 167 psl. Kaina 3 lt.

E s m a i t i s. SAKALĖLIS

Penktoji skaitymų knyga pradžios mokyklai. Joje yra tautosaka ir literatūra, taikoma V-jam skyriui. Čia supažindina su šiais rašytojais ir duoda jų kūrybos pavyzdžių: M. Valančius, Ant. Baranauskas, Vincas Krėvė, Maironis, Vienuolis, Šatrijos Ragana. Yra ir kitokių skaitymų ir eilėraščių. Knyga negausiai, bet įdomiai pailiustruota rašytojų atvaizdais ir V. K. Jonyno piešiniais, paaiškinančiais tekstą.

Išleido Spaudos Fondas. 235 psl. Kaina nepažymėta.

V. Baltrimas. RANKINIAI CHEMIŠKI GESINTUVAI

Šią knygą maloniai pasitiks ne tik kiekvienas ugniagesys, bet ir šiaip pilietis, turintis reikalą su tos rūšies gesintuvais. Ligi šiol tokio vadovėlio, iš kurio galėtumėm išmokyti pažinti, prižiūrėti ir vartoti chemiškų rankinių gesintuvų, nebuvo. Dabar toji spraga užpildyta. Čia smulkiai ir labai aiškiai, pasinaudojant daugeliu iliustracijų, supažindinama su kalbamaisiais gesintuvais. Yra bendros žinios, atskirų gesintuvų aprašymas, gesintuvų priežiūra, bandymai ir kitoki nurodymai.

Išleido Spaudos Fondas. 79 psl. Kaina 2 lt.

M. Šalčius. SVEČIUOSE PAS 40 TAUTŲ

Išleistas tų aprašymų jau IV tomas, kuriame taip pat gyvai, vaizdžiai parodoma mums slėpiningoji Indija.

Išleido Spaudos Fondas. 272 psl. Kaina 3 lt.

1936 METAI

Spaudos Fondas jau išleido ateinantiems metams sieninį nuplėšiamą (kiekvieną dieną) kalendorių. Kitoje lapelių pušėje yra visokių žinučių, juokų, patarimų ir šiaip pasiskaityti.

Redakcijos atsakymai

V. s. p. Lukoševičiui. Tamstos rašinių ne vieno neįdėsime, nes silpnai parašyti ir tokie, kaip dabar, nieko naujo neduoda.

Jaunam kareiviui. Galėsi ir metų gale gauti honorarą, tik reikia jį atsiimti prieš Naujus Metus. Parašykite nuo kurio laiko norite išrašyti „Kari“. Galėsime.

Antanaičiui. Užėikite į redakciją nuo 8 iki 14 val. darbo dienomis; galėsite gauti honorarą.

J. ltn. Urbučiui. „Neišnaudokim nepatyrusių kareivius...“ nedėsime. Šitokie dalykai reikia raportu pranešti savo viršininkams.

K. Vališauskui. Į pasienio policiją daugiausia pageidaujami puskarininkiai.

Urbanavičiui ir Kriaučiūnui. Tuo reikalu kreipkitės į kurio nors pulko kapelmeisterį. Jie plačiau paaiškins. Savanoriais (ne auklėtiniais) galima stoti naujokų ėmimo metu. Tuo reikalu reikia kreiptis į savo apskr. naujokų ėmimo komisiją.

C. Petraičiui. Į policijos tarnybą bei mokyklą priima atsargos karius. Pirmą pasistenkite atitarnauti kariuomenėje.

Pimartui. 1) Laisvai samdomųjų tarnautojų tarnyba Krašto Apsaugos Ministerijoje, paprastai, yra laikoma neetatine tarnyba (Vyr. Žin. Nr. 412, eil. 2844). Einant „Karių pensijų įstatymo pakeitimu“ (Vyr. Ž. Nr. 490, eil. 3426), į pensijai ištarnauti laiką kariui įskaitomas ir neetatines tarnybos laikas kariuomenėje ar valstybės įstaigoje, jeigu už šį laiką sumokami pensijų fondui įnašai (§ 13). Tačiau „Karių pensijų įstatymo pakeitimas“ veikia nuo š. m. liepos mėn. 1 dienos. Taigi, ir neetatines arba laisvai samdomos tarnybos laikas tegalės būti įskaitytas į pensijai ištarnautą laiką tik tiems, kas tokioje tarnyboje tarnaus po š. m. liepos mėn. 1 d. O laikas, tarnautas laisvai samdomojo, neetatinio, tarnautojo teisėmis (kaip Tamstos — laisvai samdomuoju laiškininku) iki š. m. liepos mėn. 1 d., taip pat laikas, tarnautas raštininku valsčiaus savivaldybėje, į pensijai (ar pašalpai) gauti laiką neįskaitomas.

2) Kaip bus išdėstoma pensijų fondui įmokėtina įnašų suma už tarnautą prieš kariuomenę laiką, kuris bus įskaitytas į pensijai ištarnauti laiką, — bus greičiausia paaiškinta pensijų įstatymui vykdyti taisyklių pakeitime, kuris netrukus bus paskelbtas Vyriausybės žiniose.

3) Pašalpos išmokamos proporcingai ištarnautam laikui — ne tik kad už nepilnus metus, bet dargi ir už nepilnus mėnesius (1935 m. įsak. kar. Nr. 53 § 1 p. 21).

Klaidos atitaisymas

„Kario“ Nr. 41 pusl. 958 rašiny „Aktyviosios priešlektuvinės apsaugos priemonės“ 8 eil. iš viršaus (kairė) po žodžių „ir kad krašto gilumoj...“ turi būti įdėtas šis praleistas sakiny: „nuo priešoro puolimų nesutrikę ramus gyvenotojų darbas“...

Galvosūkis Nr. 43

(2 tšk.)

1

Nerasi Lietuvoj šeimos,
Kuri mano vardo nežinos.
Pirmą raidę tik pakeisi —

Težino pasaulis Lietuvą sparnuotą!

Tokią ją turėsime remdami Lietuvos Aero Klubą. Stokime jo nariams-rėmėjams. Nariams-rėmėjams LAK paskyrė 17.398 premijas ir 2) specialių dovanų 315.000 litų sumai, kurios bus skirstomos burtų kelių trimis atvejais. Pirmas skirstymas įvyks Kaune lapkričio mėn 7 ir 8 d.

Išrašyti LAK nariu-rėmėju galima: 1. Lietuvos Aero Klube Kaune, Maironio g. vė 14, tel. 30-03 ir jo skyr. Klaipėdoje. 2. Visose pašto įstaigose ir agentūrose. 3. Pas Valstybės Loterijos kolektorius. 4. „Spaudos“ kioskuose. 5. Pas asmenis, kuriems LAK pavedęs narių-rėmėju telkimą

Į mane jau neįeisi.
„S“ raidę, jei išmesi,
Ant arklio tu sėdėsi.

2

Tokią įstaigą, kaip aš,
Turi kiekvienas kraštas.
Raides dvi, jei išmesi,
Jų vietą kitomis dviem padabinsi,
Vietą gausi tokią,
Apie kurią kariuomenė mokė.

3

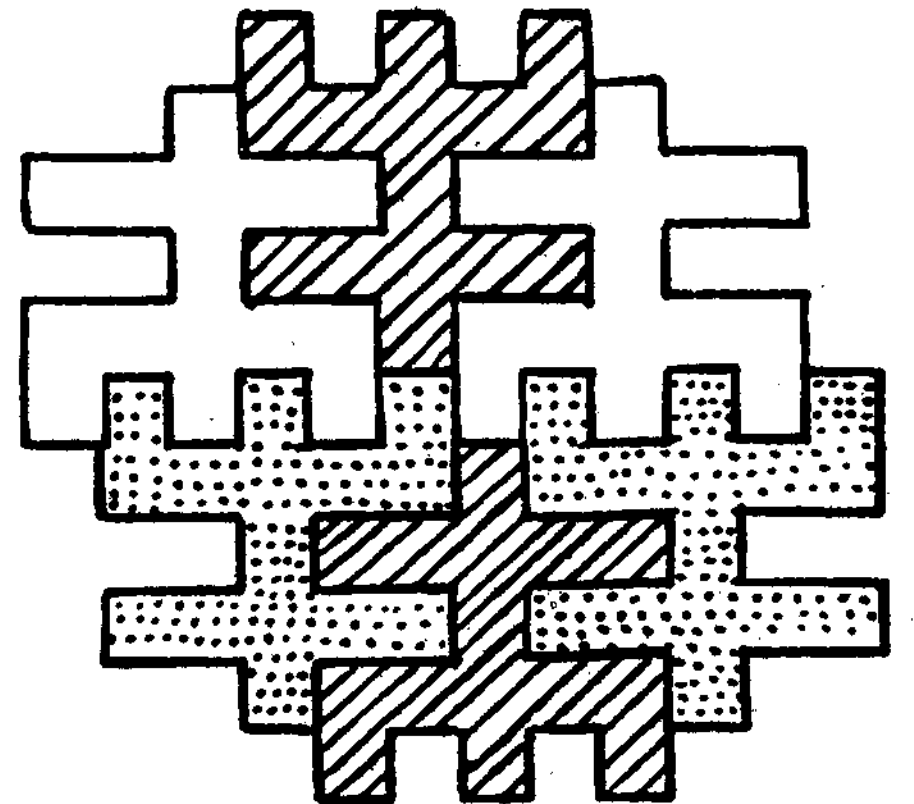
Miestelis esu Lietuvos,
Sudėtas iš trijų žodelių
Mūsų gyvos kalbos.
Jei dvi raidės iš manęs
Išmest panorėsi,
Tada mane ir pririšt turėsi.

Stp. Viščius

Galvosūkio 39 nr. sprendimas

Gerai išsprendė:

1) J. Leblionka (Š št.), 2) v. p. A. Pliauskys (1 p. div. št.), 3) eil. Vl. Petrauskas (4 p. p.), 4) v. p. Gelžinis (4 p. p.), 5) J. Sinkevičius (K. techn. št.), 5) gr. M. Baliūnaitis (K. techn. št.), 7) eil. V. Raugas (K. techn. štabas), 8) v. p. M. Antanavičius (4 p. p.), 9) J. Sakalauskas (P vk.), 10) J. Štikas (Šlv.).

Kas Valst. Centr. Knyg. Laisvės al. 29 dain 2. Kaunas

Visi, kas mėgsta dainuoti ir mokytis dainuoti karškas lietuviškas dainas, tas turi įsigyti tik ką išleistą Kariuom. Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriaus dainų rinkinį

DAINUOJAM

Dainų rinkinį „Dainuojam“ surinkta 70 dainų, daugiausia karškos pobūdžio. Dainos parašytos žymiuųjų mūsų kompozitorių: S. Simkaus, Tallat-Kelpšos, D. Andriulio, J. Bertulio, K. Griauzdės, J. Karoso, V. Kuprevičiaus, A. Norvaišos, A. Račiūno, J. Strolios, J. Švedo, Vanagaičio.

Dainų rinkinį galima gauti Kariuomenės Štabo Spaudos ir Švietimo Skyriuje ir visuose Kauno didesniuose knygynuose: Spaudos Fonde, Karvelis ir Rinkevičius, Švento Kazimiero knygynuose ir kitur.

Kaina kariams 1,50 lt.
civiliams 2,40 lt.

Išrašant paštu pridėti dar 30 ct.